اتباع الرسول

تالیف
ابو عبد الاحد عبد الرحیم مسلم دوست

المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد بالبديعة والصناعية الجديدة
تحت إشراف وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد
ص.ب: ٢٤٩٣٢ الرياض ١١٤٥٦ - البديعة: تلفون ٤٣٣٠٨٨٨ (اربعة خطوط)
الصناعية: تلفون ٤٣٠٣٥٧٢ - فاكس ٤٣٠١١٢٢ المملكة العربية السعوبية

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرّسُول

تالیف
ابوعبدالاحد عبدالرحیم مسلم دوست

(c) ketabton.com: The Digital Library

ح المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد بحائل ، ١٤١٨هـ

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

زينو ، محمد بن جميل

إتباع الرسول .- حائل .

١١٢ ص ؛ ١٢ × ١٧ سم

ردمك : ٦ - ٢ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

(النص بلغة البشتو)

١ - السيرة النبوية أ - العنوان

ديوي ٢٣٩ ١٨ / ١٨٦٧

رقم الايداع ١٨٦٧ / ١٨

ردمك : ٦ - ٢ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

ځانګړتيا

دکتاب نوم : اتباع الرسول

ليکوونکی : ابوعبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

خپروونکی : ادارة احياء الدعوة الاسلامية

تيراژ : ٥٠٠٠

نيټه : صفر ١٤٠٩ هـ ق - وږى ١٣٦٧

دوهم چاپ : ذوالحجه ١٤٠٩هـ

تيراژ : ٥٠٠٠

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

گڼه | موضوع

موضوع	گڼه
۱- سريزه	۱
۲- اتباع الرسول قرآني حکم دی	٤
۳- د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع د الله اتباع ده	۹
۴- د قیامت په ورځ به خلک د رسولانو د اتباع ارمان کوي	۱۸
۵- د رسول الله صلی الله علیه وسلم خلاف د عذاب او جهنم نه د ننوتو سبب دی	۲۰
۶- هغه څوک چه د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه خلک منع کوي هغه منافق دی.	۲٤
۷- د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو مخالف مؤمن نه شي کیدای -	۲۵
۸- کوم عمل کی چه د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع نه وی هغه باطل دی -	۲۷
۹- اتباع الرسول او د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه	۳۲
۱۰- د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه وروسته د چا اتباع په مسلمانانو لازمه نه ده	٤۰
۱۱- د تقلید رد	٤۳
۱۲- د تقلید لغوی معنیٰ	٤۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

موضوع	گڼه
۱۳ - د تقلید اصطلاحي معنیٰ	٤٥
۱۴ - تقلید کله شروع شو	٥٢
۱۵ - د تقلید رد د سلف صالحینو څخه او د اماما نو او نورو د امت د علماو د اقوالو په تائید	٦٦
۱۶ - د اختلاف په وخت کې د حل لاره	٩٧
۱۷ - د الله تعالی او د پیغمبر د رسول صلی الله علیه وسلم د حکم په مقابل کې د رائې منل ګمراهي ده .	١٠٢

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

ان الحمد لله نحمده و نستعينه و نستغفره و نعوذ بالله من شرور انفسنا و سيئات أعمالنا من يهده الله فلا مضل له ومن يضلل فلا هادی له و أشهد ان لا اله إلا الله وحده لا شريك له و أشهد ان محمدا عبده و رسوله.

«يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالاً كَثِيراً وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيباً».

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ»

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلاً سَدِيداً يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزاً عَظِيماً».

اما بعد:

فان أصدق الحديث كتاب الله و خير الهدی هدی محمد صلی الله عليه و سلم و شر الامور محدثاتها و كل محدثة بدعة و كل

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدعة ضلالة وكل ضلالة في النار.

الله سبحانه و تعالیٰ چه کله آدم علیه السلام له جنت څخه را بښکته کاوه نو ورته یې وویل:

«قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُم مِّنِّي هُدًى فَمَن تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ» سورة البقره - ۳۸ -

«مونږ وویل کوز شئ جنت څخه ټول نوکه تاسو ته زما له لوري څه هدایت راغی نو هغه چا چه زما د هدایت تابعداري وکړه نه به په هغوی ویره وی او نه به غمجن کیږي»

په دې ایت کښي الله آدم علیه السلام او ټولو بنی آدمو ته داخبر ورکړی دی چه زه به هدایت رالیږم او د دې هدایت تابعدارو ته یې بشارت او زیری ورکړی دی. د هدایت په هکله د دې ایت په تفسیر کښي حافظ ابن کثیر په خپل تفسیر کښي داسي لیکي:

«قال ابوالعالية الهدیٰ الأنبياء والرّسل والبينات والبيان، و قال مقاتل بن حيان: الهدیٰ محمد صلّی الله عليه و سلّم وقال الحسن الهدیٰ القرآن» تفسیر ابن کثیر ص ۸۲ ج ۱/۱

«ابوالعالية ویلی دی چي له هدایت څخه مراد انبیاء، رسولان او د هغوی معجزی، دلائل او بیان دی. او مقاتل بن حیان ویلی دی چي هدایت عبارت دی د محمد صلی الله علیه وسلّم څخه او حسن بصری ویلی دی چي هدایت قرآن دی».

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو دري واړه قوله صحيح دي ځکه چي ټولو امتونو لپاره هدايت انبياء او د الله فرمانونه دي او اخري امت پاره آخري پيغمبر خاتم الانبياء محمد صلی الله عليه وسلم او په هغه باندي د الله له لوري رالېږل شوی کتاب قرآن کريم دی.

نو په هر امت باندي د خپل رسول او نبي اطاعت فرض ؤ او هر امت ته چي کله الله تعالیٰ کوم پيغمبر رالېږلی دی هغوی ته يې د دی حکم کړی دی چي زما د رالېږل شوی رسول اطاعت او تابعداری وکړی لکه چي الله تعالیٰ فرمائي:

«وَمَا اَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُوْلٍ اِلَّا لِيُطَاعَ بِاِذْنِ اللّٰهِ» الايه سورة النساء ـ ۶۴.

« او مونږ هيڅ يو رسول نه دی لېږلی مګر د دی لپاره چي د هغه تابعداری وشي د الله په حکم ».

نو هر امت ته چي کوم پيغمبر لېږل شوی ؤ هغوی د هغه رسول او نبي په تابعداری او اطاعت مأمور ؤ.

او مونږ ته الله ج اخري پيغمبر حضرت محمد صلی الله عليه وسلم د رسول په حيث رالېږلی دی لکه چي فرمائي:

« وَمَا مُحَمَّدٌ اِلَّا رَسُوْلٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ الايه» سورة آل عمران ۱۴۴. « محمد ندی مګر رسول دی له ده نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

محکښې هم رسولان تیر شویدی» او محمد صلی الله علیه وسلم الله تعالیٰ دکوم خاص قوم لپاره نه بلکې تر قیامته پورې ټولو خلقو لپاره رالیږلی دی.

الله تعالیٰ فرمائي:

«وَمَا اَرْسَلْنٰكَ اِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيْرًا وَّنَذِيْرًا وَّلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ» سورة سباء ۲۸.

«مونږ نه يې لیږلی مګر ټولو خلکو لپاره زیرې ورکوونکی او ویره وونکی لکن زیات خلك نه پوهیږي» سورة سبا (۲۸) نو مونږ هم دغه اخرې رسول په اطاعت مأمور یو او دده په منلو کښې د الله رضا، کامیابی او جنت ته داخلیدل او دده په نه منلو کښې د الله غوسه، ناکامی او جهنم دی.

اتباع الرّسول قرآني حکم دی

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع په هکله په قرآنکریم کښې زیات نصوص راغلي دی او الله تعالیٰ مونږ ته داحکم کوی چې مونږ د الله او دهغه د رسول صلی الله علیه وسلم اطاعت وکړو.

«وَاَطِيْعُوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ» سورة الانفال (۱)

«او د الله او د هغه د رسول اطاعت وکړئ که مؤمنان یاست»

(c) ketabton.com: The Digital Library

او الله تعالیٰ فرمايي:

وَاَطِيْعُوا اللّٰهَ وَاَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاِنَّمَا عَلٰى رَسُوْلِنَا الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ» سورة التغابن:— ١٢ -

«او د الله اطاعت وکړئ او د هغه د رسول اطاعت وکړئ او که تاسو مخ واړاوه نو زمونږ په رسول بنکاره رسول دی»

او الله تعالیٰ فرمايي:

«يٰاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَلَا تَوَلَّوْا عَنْهُ وَاَنْتُمْ تَسْمَعُوْنَ.

سورة الانفال (٢٠)

«ای مؤمنانو د الله او د هغه د رسول ومنئ او د رسول څخه مه اوړئ حال داچي تاسو اورئ»

او الله تعالیٰ فرمايي:

وَاَطِيْعُوا اللّٰهَ وَالرَّسُوْلَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُوْنَ» سورة ال عمران (١٣٢)

او د الله اطاعت وکړئ او د رسول الله اطاعت وکړئ د دی لپاره چي په تاسو رحم وشي او الله تعالیٰ فرمايي:

«وَاَطِيْعُوا اللّٰهَ وَاَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ وَاحْذَرُوْا فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوْا اَنَّمَا عَلٰى رَسُوْلِنَا الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ»، سورة المائده (٩٢)

او د الله اطاعت وکړئ او —— د رسول اطاعت وکړئ او وويريږئ». که تاسو وګرځيدئ نو پوه شئ چي زمونږ په رسول بنکاره رسول دی».

(c) ketabton.com: The Digital Library

او الله تعالیٰ فرمایي:

«وَالْمُؤْمِنُوْنَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَيُطِيْعُوْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ اُولٰئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللّٰهُ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ» - سورة التوبة (۷۱) -

« او مؤمنان سړي او مؤمنا نې ښځې ځینې د ځینو دوستان دي امر کوي په نیکۍ او منعه کوي له بدۍ څخه او لمونځ کوي او زکات ورکوي او د الله او د هغه د رسول اطاعت کوي زر ده چې الله په دغه کسانو رحم وکړي. بې شکه الله غالب او د حکمت والا دی ».

او الله تعالیٰ فرمایي:

«وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَالرَّسُوْلَ فَاُولٰئِكَ مَعَ الَّذِيْنَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّيْنَ وَالصِّدِّيْقِيْنَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصّٰلِحِيْنَ وَحَسُنَ اُولٰئِكَ رَفِيْقًا» - سورة النساء (٦٩) -

«او چا چې د الله او د رسول اطاعت وکړ نو دوی به هغو کسانو سره وي چې الله په هغوی انعام کړی دی د انبیاء رښتینو، شهداؤ او صالحینو څخه او دوی ډېر ښه ملګري دي».

او الله تعالیٰ فرمایي:

«وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُوْلُ فَخُذُوْهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوْا» سورة الحشر (۷)

(c) ketabton.com: The Digital Library

• او هغه څه چې تاسي ته رسول ﷺ درکړي وي نو ويې نيسئ او د څه شي څخه چې منعه کړي ياست ور څخه منعه شئ •

رسول الله صلی الله عليه وسلم مونږ ته قرآن او حديث پری ايښي دي او د قرآن او حديثو د خلاف څخه يې مونږ منعه کړي يو.

زمونږ د ټولو اعمالو، افعالو او اقوالو لپاره ښه نمونه رسول الله صلی الله عليه وسلم دی په هر څه کښې بايد د هغه پيروي وکړو او د خلاف څخه ئې ځان وساتو. الله تعالی فرمائي :

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا • الأحزاب (۲۱)

• بې شکه تاسو لپاره د الله په رسول کښې ښه تابعداري ده د هغه چا لپاره چې د الله او د قيامت د ورځې اميد لري او الله ډېر ياد کړي • -

نو زمونږ کاميابي پدې کښې ده چې د رسول الله صلی الله عليه وسلم تابعداري وکړو او د بل هيچا په تابعداری کښې کاميابي نشته.

الله تعالیٰ فرمائي :

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ. سورة ال عمران ۳۱-۳۲ .

ورته ووايه ای محمده ! که تاسو الله سره محبت لرئ نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو ما تابعداري وکړي الله به تاسو سره محبت وکړي او ستاسو ګناهونه به وبخښي او الله بخښونکی او مهربان دی ورته ووایه چې د الله اطاعت وکړئ او د هغه د رسول اطاعت وکړئ که دوی په شا وګرځېدل نو بې شکه الله کافران نه خوښوي .

نو معلومه شوه چې څوک وائي : زه د الله تعالی بنده یم او د هغه سره محبت لرم نو هغه به د الله تعالی د رالېږل شوی رسول محمد صلی الله علیه وسلم اطاعت منل کوي او که چا د الله تعالی د رسول وانه منل هغه کافر شو نو ځکه الله تعالی وویل چې " الله کافرانو سره محبت نه کوي " او د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم اطاعت او تابعداري کښې د فلاح او اطمنان شرونه دی.

الله تعالی فرمائي :

يَاأَيُّهَا الَّذِيْنَ آمَنُوْا اسْتَجِيْبُوْا لِلّٰهِ وَ لِلرَّسُوْلِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيْكُمْ

سورة الانفال (۲۴) -

" ای مؤمنانو د الله او د هغه د رسول دعوت قبول کړئ کله چې تاسو هغه څه ته رابلي چې تاسو ژوندي کوي " .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع د الله

اتباع ده

د رسول الله صلی الله علیه وسلم په اطاعت او تابعدارۍ کښې د الله اطاعت دی نو ځکه مونږ د رسول الله ﷺ په اطاعت مأمور یو.

الله تعالی فرمائي:

«مَنْ يُطِعِ الرَّسُوْلَ فَقَدْ اَطَاعَ اللّٰهَ» سورة النساء (۸۰).

او چا چې د رسول اطاعت وکړ نو بیشکه هغه د الله اطاعت وکړ.

او د رسول اطاعت ځکه د الله اطاعت دی چې هغه یوه خبره هم له ځانه نه کوی بلکې خپله هم د وحی تابعداری کوی او خلکو ته هم د الله وحی رسوی.

الله تعالی فرمائي:

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوٰى اِنْ هُوَ اِلَّا وَحْيٌ يُّوْحٰى» سورة النجم ۳-۴.

او رسول د ځانه خبری نه کوی ندی دا قرآن مگر وحی ده چې ورته کیږي.

او الله تعالی فرمائي:

قُلْ لَّا اَقُوْلُ لَكُمْ عِنْدِیْ خَزَآئِنُ اللّٰهِ وَلَآ اَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَآ اَقُوْلُ لَكُمْ اِنِّیْ مَلَكٌ اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوْحٰٓى اِلَیَّ قُلْ هَلْ يَسْتَوِی الْاَعْمٰى

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَالْبَصِيْرُ اَفَلَا تَتَفَكَّرُوْنَ. سورة الانعام - ۵۰ -

ای محمده! ورته ووایه چي زه تاسو ته دا نه وایم چي ما سره د الله خزانې دی او نه زه په غیبو پوهیږم او زه تاسو ته دا نه وایم چي زه فرښته یم زه تابعداری نه کوم مګر د هغه شي چي ماته یې وحی کیږی. ورته ووایه چي آیا برابر دی ړوند او لیدونکی».

اوالله تعالی فرمایې:

وَاِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بِآيَةٍ قَالُوْا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَا قُلْ اِنَّمَا اَتَّبِعُ مَا يُوْحٰى اِلَيَّ مِنْ رَّبِّيْ هٰذَا بَصَائِرُ مِنْ رَّبِّكُمْ وَ هُدًى وَّرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ. سورة الاعراف -۲۰۳-

او کله چي را نه وړی دوی ته یو ایت نو وایې چي ولي یې ته پخپله نه غوره کوی ورته ووایه چي زه یوازې د هغه تابعداری کوم چي ماته یې زما د رب له لوری وحی کیږی. دا قرآن ستاسو د رب له لوری دلائل دی او هدایت او رحمت دی هغه قوم لپاره چي ایمان راوړی.

د رسول الله صلی الله علیه و سلم د اتباع په هکله زیات احادیث هم راغلی دی چي د مثال په توګه به زه یو څو لوستونکو ته وړاندی کړم. عن ابن هریرة قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم:

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ما امرتكم به فخذوه وما نهيتكم عنه فانتهوا"

رواه ابن ماجة.

د ابوهريرة رضى الله عنه نه روايت دى هغه وائي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلى دى،

څه شي باندى چې ما تاسو ته امر كړى وى هغه واخلئ او د څه شى څخه مى چې منعه كړي ياست د هغې څخه منعه شئ".

بل روايت كښې راځي:

عن انس عن النبى صلى الله عليه وسلم قال: "ثلاث من كن فيه وجد حلاوة الإيمان من كان الله ورسوله احب اليه مما سواهما ومن احب عبداً لايحبه الا الله ومن يكره ان يعود فى الكفر بعد اذ انقذه الله كما يكره ان يلقى فى النار"

انس رضى الله عنه نه روايت دى چې نبى كريم صلى الله عليه وسلم فرمايلى دي: "درې خبرې نه دي چې چاكښې وو نو د ايمان خوږ والي به پرې ومومي چا ته چې الله او د هغه رسول د بل هر چا نه زيات محبوب وي، او څوک چې د چا سره محبت كوي يوازې د الله لپاره وي او چاچې دابده وګڼله چې كفر ته بېرته وګرځي وروسته له دې چې الله ورځنې خلاص كړېدى لكه څنګه چې دا بده ګڼي چې اور كښې ولوېږي".

(c) ketabton.com: The Digital Library

او رسول الله فرمائي

"والذی نفسی بیده لا یؤمن احدکم حتی یکون هواه تبعاً لما جئت به" . الاربعین النوویه

قسم دی په هغه ذات چې زما نفس د هغه په لاس کښی دی، ستاسو څخه یو کس تر هغه پورې مؤمن کېدای نشي ترڅو پورې چې د هغه خواهش د هغه دین تابع نشي چې زه یې راغلی یم؟

او دا هله معلومېږي چې یو حدیث دچا د رائي خلاف راشي نو که هغه خپله رایه پرېښودە او حدیث یې واخیست مؤمن دی او که حدیث یې پرېښود او د خپل خواهش یې ومنل نو هغه هېڅکله مؤمن کېدای نشي

همدارنګه حدیث کښي راځي ،

"عن انس قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم : لا یؤمن احدکم حتی اکون احب الیه من والده وولده والناس اجمعین"

متفق علیه

انس رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دی : ستاسو یو کس تر هغې مؤمن کېدای نشي ترڅو چې زه ورته د پلار ، څوی او ټولو خلکو څخه زیات محبوب نشم.

نو هغه څوک چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د محبت دعوه کوي او بیا خپله خبره یا د خپل مشر ، امام ، پلار او یا بل چا خبره د رسول الله صلی الله علیه وسلم د حدیث په مقابل کښې مني هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېڅکله مؤمن کېدای نشي۔

بل حدیث کښې راځي

• عن المقداد بن معد یکرب رضی الله عنه قال: قال رسول الله صلی الله علیه وسلم: الا هل عسی رجل یبلغه الحدیث عنی وهو متکئ علی اریکته فیقول بیننا وبینکم کتاب الله فما وجدنا فیه حلالاً استحللناه وما وجدنا فیه حراماً حرّمناه، وإن ما حرم رسول الله کما حرم الله•

رواه الترمذی وابوداود واللفظ للترمذی

د مقداد بن معدیکرب رضی الله عنه څخه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: خبردار! نژدې ده چې یوه سړي ته به زما حدیث ورسېږي او هغه به خپل ځای تکیه کړې وي او وائي به چې زموږ او ستاسې ترمینځ د الله کتاب دی نو پیدې کښې مو چې څه حلال ومیندل هغه به حلال کړو او پیدې کښې چې څه حرام ومیندل هغه به حرام کړو، او بې شکه هغه څه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم حرام کړیدي هغه د هغې په شان دي چې الله حرام کړیدي•

او دا ځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د ځان نه څه شی حرام یا حلال نه کړي بلکې د وحی تابعداري کوي، او دا حدیث په پرویزیانو باندې د پرښه رد دی چې هغوې وائي: یوازې قرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس دی او احادیثو ته ضرورت نشته ، او ځینې احناف هــم د پرویزیانو څخه څرګم ندي ځکه چې دوی هم په د پروخایونو کښي احادیث نه مني او په لیری تاویلونو قــرآن او احادیثو سره معارض واقع کــوي ، او دا هم وايي چې کتاب الله باندې زیادت په خبر واحد ندی جائز حال دا چې دا خبره بالکل صحیح نده بلکې د پروځایونو کښې احنافو هم په خبر واحد باندې په کتاب الله زیادت جائز کړی دی .

هــمــدارنګه بل روایت کښې راځي

عن أبي موسى الاشعری رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : إن مثلى ومثل ما بعثنى الله به كمثل رجل أتى قومه فقال : إني رأيت الجيش بعيني وانا النذير العريان فالنجاء النجاء ، فأطاعه طائفة من قومه فأدلجوا فانطلقوا على مهلهم فنجوا ، وكذبت طائفة منهم فأصبحوا مكانهم فصبحهم الجيش فأهلكهم واجتاحهم فذلك مثل من اطاعنى واتبع ماجئت به ومثل من عصانى وكذب ماجئت به من الحق .

متفق عليه

د ابو موسى اشعری رضی الله عنه نه روایت دی هغه وايي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمایلي دي : زما مثال او د هغه دین او احکامو مثال چې الله زه پرې رالیږلی یم د هغه سړي په شان دی چې خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

قوم ته راشی او ورته ووائی چې ما په خپلو سترګو د دښمن لښکر لیدلی دی او زه بربنډ ویره ونکی یم نو ځانونه خلاص کړی، ځانونه خلاص کړی. نو یوه ډله دده د قوم څخه دده خبره ومنی او د شپې لاړ شی نو نجات بیاموی او یوه ډله ورته ووائی چې ته دروغ وائې او خپل ځای کښې سهار کړی نو سهار کښې ور باندې لښکر راشي او هلاك او برباد یې کړی. نو دا د هغه چا مثال دی چې زما یې ومنل او د هغه دین تابعداری یې وکړه چې زه پرې راغلی یم او د هغه چا مثال دی چې زما یې ونه منل او زه چې په کوم حق راغلي یم هغه یې دروغ وګڼل»

دا حدیث ددی ښکاره دلیل دی چې چا د رسول الله صلی الله علیه وسلم اطاعت او اتباع وکړه نو هغه نجات ومونده او چا چې د رسول الله صلّی الله علیه وسلّم ونه منل هغه هلاك او د عذاب مستحق شو.

عن ابی هریرة رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلّم

«من أطاعنی فقد اطاع الله ومن عصانی فقد عصی الله».

رواه ابن ماجة.

د ابو هریرة رض نه روایت دی هغه وائی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرمايلي دي :

«چاچې زما ومنل نو هغه د الله ومنل او چاچې زما ونه منل هغه د الله ونه منل»

همدارنګه بل حديث کښي راځي :

«عن ابي هريرة رضی الله عنه ان رسول الله صلی الله عليه وسلّم قال: كل امتي يدخلون الجنة الا من أبى قالوا ومن يأبى قال من أطاعني دخل الجنة ومن عصاني فقد ابى»

رواه البخاري.

د ابوهريرة رضی الله عنه نه روايت دی چې رسول الله صلی الله عليه وسلّم وويل :

«زما ټول امت به جنت ته داخليږی مګر هغه څوك نه داخليږي چې انکار يې وکړ. صحابه ؤ وويل: څوك انكار كوی؟ رسول الله صلّی الله عليه وسلّم وويل: چاچې زما ومنل جنت ته داخل شو او چاچې زما ونه منل هغه انکار وکړ».

د رسول الله صلی الله عليه وسلّم د اتباع په هکله زيات احاديث او اثار راغلي دی او دا ځکه چې د رسول الله صلی الله عليه وسلّم په اتباع کښي کاميابي ده او د رسول الله صلی الله عليه وسلّم مونږ ته ډير ښکاره او واضح دين پريښي دی لکه چې فرمايي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

«لقد ترکتکم علیٰ مثل البیضاء لیلها و نهارها سواء»
رواه ابن ماجة من حدیث ابی الدرداء.

بې شکه ما تاسو په سپینه لار پرې ایښی یاست چې شپه او ورځ یې برابره ده.

نو د اسلام دین ډیر واضح او روښانه دی او یوه مسئله هم یکښې مبهمه او نامعلومه نه ده یوازې په هغه چا تیاره او ابهام راځي چې هغه د قرآن او سنت نبوي څخه ناخبره وي او ځان پرې نه پوهوی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قيامت په ورځ به خلك د رسولانو د اتباع آرمان كوي

الله تعالى فرمايي:

«وَأَنذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ نُّجِبْ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُم مِّن قَبْلُ مَا لَكُم مِّن زَوَالٍ»

سورة ابراهيم ۴۴.

او وويره وه خلك د هغه ورځې څخه چې را به شي دوى ته عذاب او ظالمان به وايي چې اى زموږ ربه موږ ته دى نيږدې ته وروسته كړه موږ به ستا دعوت قبول كړو. او د رسولانو تابعدارى به وكړو. ايا تاسو مخكښې له دې قسم نه و كړې چې تاسو ته هيڅ زوال نشته».

نو د قيامت په ورځ به وايي چې اى ربه موږ دنيا ته ولېږه چې ستا د رسولانو اتباع وكړو حال دا چې بيا دنيا ته راتلل نشته نو بيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

به ارمان کوی چې کاش مونږ د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداری کړی وای او د نورو خلکو تابعداری مونږ وای کړې.

الله تعالیٰ فرمائی:

«وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا يَا وَيْلَتَىٰ لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنسَانِ خَذُولًا» سورة الفرقان ۲۷-۲۸-۲۹.

په هغه ورځ چې ظالم به په خپلو لاسونو غاښونه ولګوی وبه وائي چې کاش ما د رسول الله ص لار نیولی وای های افسوس کاش چې ما فلانی په دوستۍ نه وای نیولای بیشکه زه یې د پند (قرآن وسنت) څخه بې لاری کړم وروسته له هغې چې ماته راغی او دی شیطان انسان لپاره تنها بې مرستی پریښوونکی».

نو د قیامت په ورځ به د الله او د هغه د رسول نه منونکی د دی ارمان کوی چې کاش مونږ د رسول الله ص تابعداری کړی وای کاش چې د فلانی مشر، پیر، حاکم او .... می نه وای منلی هغه خو زه د الله د سمې لارې او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه بل خوا ته اړولای وم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم خلاف د عذاب او جهنم ته د ننوتو سبب دی.

الله تعالیٰ فرمائي:

وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا » سوره النساء - ۱۱۵.

او هغه چا چي خلاف وکړ د رسول ورو وسته له هغې چي دی ته هدایت ښکاره شو او تابعداری یې وکړه غیر د مؤمنانو د لاري نو وبه یې ګرځوو هغه لوري ته چي وګرځیده او جهنم ته به یې داخل کړو او ډیر بد ځای دی د ورګرځیدو ».

او الله تعالیٰ فرمایي:

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ » سوره الانفال - ۱۳.

دا په سبب د دی چي هغوی خلاف کړی و د الله او د هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول او هغه چا چې خلاف وکړي د الله او د هغه د رسول نو بې شکه الله سخت عذاب والا دی.

او الله تعالی فرمائي:

«تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ».

سورة النساء - ۱۳ - ۱۴ -

دا د الله حدود دی او چا چې اطاعت وکړ د الله او د هغه د رسول نو داسې جنتونو ته به یې داخل کړي چې لاندې ترې ویالې بهیږي په دې کښې به همیشه وي او دا لویه کامیابي ده او هغه چا چې د الله او د هغه د رسول نافرماني وکړه او د هغه حدودو څخه یې تجاوز وکړ نو اور ته به یې داخل کړي همیشه به پکښې وي او هغه ته لیاره سپکوونکي عذاب دی.

الله تعالی فرمائي:

«فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ» سورة النور - ۶۳ -

نو هرو مرو دې ووېرېږي هغه کسان چې د رسول د طریقې نه خلاف کوي چې دوی ته به فتنه ورسیږي او یا به ور ته دردناک

(c) ketabton.com: The Digital Library

نالك عذاب ورسیږي.

تفسیر ابن کثیر د دی ایت په تفسیر کښې داسې لیکي:

(فلیحذر الذین یخالفون عن امره) ای عن امر رسول الله صلی الله علیه وسلم وهو سبیله ومنهاجه وطریقته فتوزن الأقوال والأعمال بأقواله وأعماله فماوافق ذلك قبل وماخالفه فهومردود علی قائله وفاعله کائناً من کان کما ثبت في الصحیحین وغیرهما عن رسول الله صلی الله علیه وسلم أنه قال: "من عمل عملاً لیس علیه أمرنا فهو رد" ای فلیحذر ولیخش من خالف شریعة الرسول باطناً وظاهراً (ان تصیبهم فتنة) ای في قلوبهم من کفر اونفاق او بدعة (اویصیبهم عذاب الیم) ای في الدنیا بقتل أوحد أوحبس أونحو ذلك".

تفسیر ابن کثیر ص۳۰۷ ج۳

د (عن امره) نه مراد د رسول الله صلی الله علیه وسلم امردی چې هغه د رسول الله صلی الله علیه وسلم لار، طریقه، طرز عمل اوشریعت دی نو اعمال او اقوال به د هغه په اقوالو او اعمالو تلل کېږي نو هغه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اعمالو او اقوالو سره برابر وي قبلېږي به اوکوم چې مخالف وي نو هغه به د هغه ویونکي او کوونکي باندې رد کېږي هر څوک چې وي.

لکه چې په صحیح بخاري اوصحیح مسلم اونورو کتابونو کښې

صحیح حدیث ثابت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم ویلي دي :

«چا چې داسې عمل وکړ چې زموږ په طریقه نه ؤ نو هغه رد دی».

نو معنی دا شوه چې اړو مړو دی وویریږي هغه کسان چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د شریعت څخه ظاهري او باطني مخالفت کوي چې دوی ته به د دوی په زړونو کښې فتنه ورسیږي د کفر، نفاق او بدعت څخه. او یا به ورته دردناک عذاب ورسیږي. په دنیا کښې په قتل، حد، حبس (بند او جیل) او یا داسې نور وسره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه څوک چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع

څخه خلک منع کوي هغه منافق دی

الله تعالی فرمائي :

« وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا » . النساء - ٦١

« او کله چې دوی ته وويل شي چې راشئ هغه کتاب ته چې الله رالېږلی دی او رسول ته نو ته به گوری منافقان چې بندوی خلک له تا نه په بندولو سره » .

نو دا کار د منافقانو دی چې د الله تعالی د کتاب او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه خلک منع کوي او دا سې منافق صفته خلک په اوسني وخت کښې ډېر زيات دي چې هغوی د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع او د الله تعالی د غوره کړي دين څخه خلک په ډول ډول چلو منع کوي کله وايي چې دا حديث زمونږ د مذهب څخه مخالف دی ، کله په ډېرو بعيدو تاويلونو سره خلک د رسول الله صلی الله علیه وسلم د طريقو څخه لیری کوي او کله ډيوې د يني د رسکاه ، جومات او ټولني څخه خلک بندوي او ورته وائي چې هلته لاړ نشی هغه خلک وهابيان دي او زمونږ مذهب نه مني . . . . . .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو مخالف مؤمن نشي کېدای

الله تعالی فرمایي :

« فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا »

النساء (٦٥)

نه ده داسي لکه څنګه چي د اخلك ګمان کوي ، او ستا په رب زما قسم دی هېڅکله دوی مؤمنان کېدای نشي تر دې چي حاکم و نه ګرځوي تا په هغو خبرو کښي چي د دوی تر مینځ پکښي اختلاف پیدا شوی وی او بیا ستا د فیصلې په هکله په خپلو ځانو نو کښي تنګي و نه مومي او تسلیم شي په تسلیمېدو سره » .

الله تعالی په خپل ذات قسم کوي چي د اخلك نو هغې مؤمنان کېدای نشي ترڅو چي د اختلاف په وخت کښي په تا فیصله و نکړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

او بیا ستا فیصلې ته داسې غاړه کېښېږدي چې پرې خوشحاله وي او خفه نوي ، نو د اختلاف په صورت کښې مونږ ته پکار دي چې په قرآن او حدیثو فیصله وکړو او دخلکو په رأیو او اجتهادو نو فیصلې ونکړو ځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم مونږ ته همدا دوه شیان پرې ایښی دي چې یو قرآن او بل نبوي احادیث دي لکه چې په حدیث کښې راځي :

عن ابن عباس رضی الله عنهما ان رسول الله صلی الله علیه وسلم خطب فی حجة الوداع فقال : " ترکت فیکم ما إن اعتصمتم به فلن تضلوا أبداً کتاب الله وسنة نبیه ". رواه الحاکم

د عبد الله بن عباس رضی الله عنهما نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم په حجة الوداع کښې خطبه ولوسته نو وې فرمایل :

" ما په تاسو کښې داسې څه پرې ایښی دي که تاسو پرې منګولې ولګولې نو هیڅکله به ګمراه نشئ چې هغه د الله کتاب دی او د هغه د نبی سنت دی ".

نو معلومه شوه چې هدایت په همدې دواړو کښې دی او په دې دواړو باندې په عمل کولو کښې دی او که دا دواړه څوک پرېږدي نو اړو مرو به ګمراه او بې لیارې شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوم عمل کښې چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع

نوي هغه باطل دی

الله تعالی فرمائي :

﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ وَشَاقُّوا الرَّسُولَ مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ لَن يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا وَسَيُحْبِطُ أَعْمَالَهُمْ . يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ﴾

محمد : ۳۲ - ۳۳

بې شکه هغه کسان چې کفر ئې کړېدی او د الله د لارې نه ئې خلك بند کړيدي او د رسول خلاف ئې کړيدی وروسته له هغې چې هدایت ورته ښکاره شو نو هیڅکله الله ته هیڅ ضرر نشي رسولی او زر ده چې الله به ئې عملونه برباد کړي .

ای مؤمنانو ! د الله اطاعت وکړئ او د رسول اطاعت وکړئ او خپل عملونه مه بربادوئ » .

نو عملونه هله باطل او بربادېږي چې د رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم اتباع پکښې نوي او هر هغه عمل چې د رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم طریقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بلکې په وې هغه بدعت دی او هر بدعت گمراهي ده

لکه چې په حدیث کښې راځي:

عن جابر بن عبد الله الأنصاری قال خطبنا رسول الله صلی الله علیه وسلم فحمد الله واثنی علیه ثم قال: إن افضل الهدی هدی محمد صلی الله علیه وسلم وشر الأمور محدثاتها وکل بدعة ضلالة".

د جابر بن عبد الله الانصاری رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چې مونږ ته رسول الله صلی الله علیه وسلم خطبه ولوسته نو د الله حمد اوثنا ئي ووېله بیا ئې وفرمایل: بهتره لاره او هدایت د رسول الله صلی الله علیه وسلم هدایت او طریقه ده او په کارونو کښې بدې دي هغه نوي کارونه دي او هر بدعت گمراهي ده".

په یو حدیث شریف کښې راځي:

عن عائشة رضی الله عنها قال رسول الله صلی الله علیه وسلم: من احدث فی امرنا هذا مالیس منه فهو رد".

اخرجه البخاري ومسلم وابوداود.

د عائشې رضی الله عنها څخه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: چاچې زمونږ په دې دین کښې نوی کار پیدا کړ چې د دی څخه نه وي نو هغه رد دی".

په بل روایت کښې راځي چې چا داسې عمل وکړ چې زمونږ طریقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پکښې نوه هغه رد دی .

نو هر هغه عمل یا هر هغه قول او فعل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي هغه رد دی یعنې مقبول ندی او بدعت دی او هر بدعت گمراهي ده او لکه څنگه چې داوسنی زمانې مبتدعین وائي چې بدعت کښې حسنه شته نه دا صحیح نده بلکې هر بدعت گمراهي ده او بدعت کښې سه نشته لکه چې امام مالك رحمه الله وائي :

من ابتدع فی الإسلام بدعة یراها حسنة فقد زعم أن محمداً صلی الله علیه وسلم خان الرسالة لأن الله یقول « الیوم أکملت لکم دینکم واتممت علیکم نعمتی ... »
. فما لم یکن یومئذ دینا لایکون الیوم دینا» .
اصول فی البدع والسنن ص ٤

چا چې اسلام کښې بدعت وکړ او هغه ئې حسنه بدعت گاڼه نو ده دا گمان وکړ چې محمد صلی الله علیه وسلم په رسالت کښې خیانت کړیدی ځکه چې الله تعالی فرمائي « نن ورځ ما تاسو ته ستاسو دین پوره کړیدی » . نو هغه ورځ د رسول الله صلی الله علیه وسلم په وخت کښې چې څه شي دین نوه نو نن هم دین ندی .

عبد الله بن مسعود رضی الله عنه فرمائي :

« اتبعوا ولا تبتدعوا فقد کفیتم » . رواه الدارمی

تاسو د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع وکړئ او بدعت مکوئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه چې تاسې ته دین پوره او بس شوی دی".

همدارنګه یو بل روایت کښې راځي :

"عن مجاهد قال دخلت مع عبد الله بن عمر مسجداً وقد اذن فيه ونحن نريد أن نصلي فيه فثوب المؤذن فخرج عبد الله بن عمر من المسجد وقال : اُخرج بنا من عند هذا المبتدع ولم يصل فيه"

رواه الترمذی

د مجاهد نه روایت دی هغه وائي چې زه د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما سره یو جومات ته ننوتم چې په هغه کښې اذان شوی ؤ او مونږ غوښتل چې لمونځ پکښې وکړو نو مؤذن آواز وکړو چې لمانځه ته راشئ نو عبد الله بن عمر د جومات نه ووت او وئې ویل : مونږ د دې بدعتي له جومات نه وباسئ - او لمونځ ئې پکښې ونکړو .

لمانځه ته دعوت ورکول په ظاهر کښې ښه کار معلومیږي لکن د رسول الله صلی الله علیه وسلم په وخت کښې د اذان نه غیر داسې آواز نه ؤ شوی نو ځکه ورته عبد الله بن عمر بدعت ووایه .

نو که اسلام کښې چیرته بدعت حسنه وای دغه کار به ضرور بدعت حسنه ؤ . او عبد الله بن عمر رضی الله عنهما به ورته ښه کار ویلی ؤ لکن هغه دغه د لمانځه دعوت ته بدعت ووایه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او داځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوه .

همدا رنګه اذان کول ښه کار دی لکن د اختر لمانځه لپاره اذان کول نشته او که څوک ئې کوي نو ګناه ئې وکړه ځکه چې دغه کار رسول الله صلی الله علیه وسلم ندی کړی نو دا بدعت دی .

همدا رنګه نور زیات داسې مثالونه شته چې د هغې نه دا معلومیږی چې اسلام کښې بدعت حسنه نشته او هر بدعت ګمراهي ده .

نو هر هغه عمل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي هغه بدعت او باطل دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول او د رسول الله صلی الله علیه وسلم

صحابه

د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه کرام رضی الله عنهم د رسول الله صلی الله علیه وسلم په اتباع کښې د پر کلك وو او د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداری ئې په هر څه کښې کوله لکه چې په حدیث کښې راځي:

« عن ابن عمر رضی الله عنهما عن النبی صلی الله علیه وسلم

أنه اتخذ خاتماً من ذهب فلبسه فاتخذ الناس خواتیم الذهب فقام النبی صلی الله علیه وسلم فقال: إنی کنت ألبس هذا الخاتم وإنی لن ألبسه أبداً فنبذه. فنبذ الناس خواتیمهم » رواه احمد

د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د سرو زرو یوه ګوته جوړه کړه او په لاس یې کړه نو نورو خلکو هم د سرو زرو ګوتې جوړې کړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو رسول الله صلی الله علیه وسلّم پورته شواو وې ویل چې: ما داکوته په کوته کړې وه. خوزه به یې نور هېڅکله په کوته نه کړم نوکوته یې وغوڅوله خلکوهم خپلې گوتې وغوڅولې

همدارنگه بل روایت کښې راځي:

عن مجاهد عن عبد الله بن عمر ان النبی صلی الله علیه وسلم قال:

لا یمنعن رجل اَهله اَن یأتوا المساجد فقال ابن لعبد الله بن عمر فإنا نمنعهن فقال عبد الله: أُحدّثك عن رسول الله صلی الله علیه وسلّم وتقول هذا قال فما کلمه عبدالله حتیٰ ماتَ. رواه أحمد.

د مجاهد نه روایت دی:

هغه د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما نه روایت کوی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلّم ویلی دي: یو سړی دی خپله ښځه ددی نه نه منع کوي چې جوماتونو ته لاړې شي نو د عبد الله بن عمر رضی الله عنهمایو ځوی وویل: چې مونږ به یې منع کوو عبدالله بن عمر وویل چې زه درته د رسول الله صلی الله علیه وسلّم حدیث بیانوم او ته دا خبره کوی. مجاهد وائې چې عبدالله بن عمر خپل ځوی سره ترمرگه پورې خبرې ونکړې"

همدارنگه بل روایت کښې راځي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن سالم بن عبد الله انه سمع رجلا من اهل الشام وهو يسئل عبد الله بن عمر عن التمتع بالعمرة الى الحج فقال عبد الله بن عمر هي حلال فقال الشامي ان اباك قد نهى عنها فقال عبد الله بن عمر : أرأيت ان كان ابي نهى عنها وصنعها رسول الله صلى الله عليه وسلم امر ابي يتبع ام امر رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال الرجل بل امر رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال لقد صنعها رسول الله صلى الله عليه وسلم. رواه الترمذی۔

د ساله بن عبد الله نه روایت دی هغه وائی چې ما د یوه شامی سړی نه واوریدل چې د عبد الله بن عمر څخه یې د حج په هکله د عمرې پوښتنه کوله عبد الله بن عمر وویل چې دا کار حلال دی نو هغه شامی وویل چې ستا پلار (عمر) خو خلک ورځنه منع کول عبد الله بن عمر وویل : ته ما ته دا ووایه چې که زما پلار تری منعه کړی وی او رسول الله صلی الله علیه وسلم دا کړی وی . نو زما پلار تا بعداری به کیږي او که د رسول الله صلی الله علیه وسلم ؟ ۔

هغه سړي وویل بلکې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د حکم تا بعداری به کیږي نو هغه وویل چې رسول الله صلی الله علیه وسلم دا کار کړی دی ؟۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو عبدالله بن عمر رضی الله عنهما د رسول الله صلی الله علیه وسلّم د حدیث په مقابل کښې د خپل پلار عمر رضی الله عنه خبره ونه منله ـ افسوس د هغه چا په حال چې د رسول الله صلّی الله علیه وسلّم د حدیثو په مقابل کښې د ښځو متلونه، د پلار او نیکه خبرې، د امام او پېشوا خبرې او داسې نور بې دلیله خبرې او اقوال منی او احادیث پرېږدي ـ

همدارنګه بل روایت کښې راځي:

عن سعید بن جبیر

عن عبدالله بن مغفل انه کان جالساً الی جنبه ابن أخ له فخذف فنهاه وقال: ان رسول الله نهی عنها وقال «إنها لا تصید صیداً ولا تنکی عدواً وانها تکسر السن وتفقأ العین» قال: فعاد ابن اخیه یخذف فقال: أحدثك أن رسول الله صلی الله علیه وسلّم نهی عنها ثم عدت تخذف لا أکلمك ابداً» ـ رواه ابن ماجة ـ

سعید بن جبیر د عبدالله بن مغفل نه روایت کوي چې د هغه خواته د هغه وراره ناست ؤ نو یوه وړه کیڼکۍ (شګه) یې ګوزار کړه نو عبدالله بن مغفل منع کړ او ورته یې وویل چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم له دی نه منع کړې او ویلی یې دي: چې دا د وړې کیڼکۍ ګوزار نه ښکار کوی او نه د ښمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

منع کوي بلکې دا غاړې ماتوي او سترګه را اوباسي» سعید
وايي چې د عبدالله وراره بیا دا کوزاروڼه شروع کړل نو عبدالله
ورته وویل چې زه تا ته حدیث وایم چې رسول الله صلی الله
علیه وسلّم دا کار منع کړی دی او ته بیا کوزاروڼه کوی؟.
زه به تا سره هېڅکله خبرې ونه کړم.

همدارنګه بل روایت کښې راځي:

عن زید بن اسلم.

عن ابن عمر قال دخلت علی النبی صلی الله علیه وسلم
وعلی ازار یتقعقع فقال من هذا قلت عبد الله بن عمر قال
ان کنت عبد الله فارفع ازارک فرفعت ازاری الی نصف السا
قین فلم تزل ازرته حتی مات. رواه احمد.

زید بن اسلم د عبدالله بن عمر رضی الله عنه نه روایت کوي
هغه وايي چې زه رسول الله صلی الله علیه وسلّم ته ورننوتم
او زما لونګ ؤ چې بنکته ځانکیده نو رسول الله صلی الله علیه وسلّم
وویل چې دا څوک دی؟. ما ورته وویل چې عبدالله بن عمر.
هغه وفرمایل چې که ته د الله بنده یې نو لنګ (پرتوګ) دې
اوچت کړه نو ما خپل پرتوګ د پنډریو نیمایي پورې اوچت
کړ. زید وايي چې د عبدالله پرتوګ ترمرګه پورې اوچت
ؤ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو صحابه کرام رضوان د ملایانو او یا عوامو په شان نه وو چې کله ورته حدیث ووېل شي نو هېڅ پروا پرې نه کوي بلکې ما ډېر داسې خلک لیدلي چې ځانته د علم نسبت کوي او لویه دعوه لري خو کله چې ورته د غه رنګ حدیث ووېل شوی لکه عبدالله بن عمر ته چې ووېل شو نو هېڅ پروائي نه ده کړې بلکې استهزاء يې کړې ده وقد جربنا بذلك مراراً۔

د عبدالله بن عباس نه چا د یوې مسئلې په باره کښې پوښتنه وکړه نو عبدالله ورته په حدیث جواب ورکړ هغه سړي ووېل چې عمر او ابوبکر داسې ویلي دي نو عبدالله بن عباس په غوسه شو او ورته يې وویل:

یوشك ان تنزل علیکم حجارة من السماء اقول قال رسول الله صلی الله علیه وسلم و تقولون قال عمر و ابوبکر؟

تفسیر أضواء البیان ص۵۱۶ ج ۷۔

مجموع فتاویٰ شیخ الاسلام ص۲۱۵ ج ۲۰۔

نږدې ده چې په تاسو د آسمان نه تیږې راووریږي زه وایم چې رسول الله صلی الله علیه وسلم داسې ویلي او تاسو وایئ چې عمر او ابوبکر داسې ویلي دي"۔

نو صحابه وو د حدیث په مقابل کښې د عمر او ابوبکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

رضی الله عنهما قول داسې بد کانه چې ورته یې وویل آسمان نه به در باندې تېږې نازل شي ـ لکه عبدالله بن عباس چېرته اوس ژوندې وای او زمونږ دا زمانه مقلدین یې لیدلي وای نو څه به یې ورته ویل چې دوی د هر پیر، فقیر او امام خبره په حدیث مخکښې کوي .

همدارنګه په بل روایت کښې راځي :

عن ابن الحنظلية قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم نعم الرجل خريم الاسدى لولا طول جمته واسبال إزاره فبلغ ذلك خريما فجعل يأخذ شفرة يقطع بها شعره الى اذنيه ورفع ازاره الى انصاف ساقيه .

رواه احمد .

ابن حنظلیه نه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم وفرمایل :

خریم اسدی ډېر ښه سړی دی خو که د سر ویښتان یې ډېر اوږده نه وای او پرتوګ یې د ګیټکیو نه ښکته نه وای نو دا خبره خریم ته ورسیده نو هغه قیچي راواخیسته او ویښتان یې د غوږونو نیما یې پورې غوځ کړل او پرتوګ یې د پنډیو نیمائۍ پورې پورته کړه .

بل روایت کښې راځي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عمران بن حصین قال قال رسول الله صلّی الله علیه وسلّم الحیاء خیر کله او ان الحیاء خیر کله فقال بشیر بن کعب انا لنجد فی بعض الکتب او قال الحکمة ان منه سکینة ووقار لله عز وجل ومنه ضعفا فاعاد عمران الحدیث و اعاد بشیر مقالته حتی ذکر ذلک مرتین او ثلاثا فغضب عمران حتی احمرّ عیناه و قال أحدثك عن رسول الله صلی الله علیه وسلم و تعرض فیه لحدیث الکتب ؟

رواه احمد

عمران بن حصین روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلی دی چې حیا ټول خیر دی او یا بې شکه حیا ټول خیر دی نو بشیر بن کعب وویل مونږ په ځینو کتابونو او یا حکمت کښې لیدلي دي چې ځینې د حیا نه سکون او وقار دی الله تعالی لره او ځینې ضعف دی نو عمران بیا حدیث و وایه او بشیر بیا خپله خبره وکړه تر دې چې دا خبره یې دوه یا درې ځل وکړه نو عمران داسې په غصه شو چې سترګې یې سرې شوې او وې ویل چې زه در ته د رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیث بیانوم او ته پکښې د کتابونو خبرې کوې ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه وروسته

د هیچا اتباع په مسلمانانو لازمه نده

لکه چې مخکښې مو یادونه وکړه الله تعالی په خپلو بندګانو خپل اطاعت فرض کړی دی او بیا يې د خپل رسول محمد صلی الله علیه وسلم اطاعت فرض کړیدی د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه وروسته د هیچا اطاعت په مونږ فرض ندی بلکې که د رسول الله صلی الله علیه وسلم په مقابل کښې چا د بل هرچا خبره ومنله نو هغه ګمراه شو او د امراؤ اطاعت هم د الله تعالیٰ او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د اطاعت لاندې دی او د الله په معصیت کښې د هغوی اطاعت نشته بلکې که د الله په معصیت يې امر کاوه بیا يې نه منل فرض دي په حدیث کښې راځي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عبد الله بن ثابت قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم والذى نفسى محمد بيده لو اصبح فيكم موسىٰ ثم اتبعتموه وتركتمونى لضللتم ... الحديث ، رواه احمد

« عبدالله بن ثابت نه روايت دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلى دي : قسم دى په هغه ذات چې د محمد نفس د هغه په لاس کښې دى که موسىٰ عليه السلام تاسې ته راغى او بيا مو د هغه تابعدارى وکړه اوزه مو پرېښودم نو اړومرو به ګمراه شئ » .

نو د موسى عليه السلام تابعدارى سره لدى چې هغه پيغمبر ؤ لکن د رسول الله صلى الله عليه وسلم په مقابل کښې د هغه منل ګمراهي ده نو افسوس د هغه مقلدينو په حال چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم صحيح حديث ورته ورسيږي او بيا د مذهب تقليد کوي او هغه حديث نه مني نو ايا دا به ګمراه نوي بلکې دا تر ټولو لوى ګمراه دى .

همدارنګه حديث کښې راځى :

عن جابر بن عبد الله رضى الله عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لا تسألوا أهل الكتاب عن شئ فإنهم لن يهدوكم وقد ضلوا فانكم إما أن تصدقوا بباطل او تكذبوا بحق فإنه لو كان موسى حيا بين اظهركم ما حل له إلا أن يتبعنى . رواه احمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جابر بن عبد الله رضي الله عنه نه روايت دی هغه وائي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمايلي دي :

"د اهل كتابو نه د هيڅ شي پوښتنه مکوئ ځکه چي هغوی هيڅکله تاسو ته سمه لاره نشي ښودلی او هغوی گمراه شوي دي ځکه چي يا به تاسو د باطل تصديق وکړئ او يا به د حق تكذيب وكړئ . او که موسی علیه السلام ژوندی وای ستاسو مينځ کښي نو هغه ته بل څه روا نه وو غير له دی چي زما تابعداري وکړی ."

او بل روايت کښي راځي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمايلي دی:

"والذی نفس محمد بيده لو بدا لكم موسی فاتبعتموه وتركتموني لضللتم عن سواء السبيل ولو كان حياً وادرك نبوتي لاتبعني " رواه الدارمي من حديث جابر

" قسم دی په هغه ذات چي د محمد نفس د هغه په لاس کښي دی که موسی علیه السلام تاسو ته راښکاره شی او د هغه تابعداری موو کړه او زه مو پرېښودم نو د سمی لاری نه به بې لاری شئ او که موسی علیه السلام ژوندی وای او زما نبوت يې ميندلای وای نو ارومرو به يې زما تابعداری کړې وه ."

نو موسی علیه السلام چي پيغمبر وو که ژوندی وای هغه ته به د رسول الله صلی الله علیه وسلم د بعثت څخه وروسته د دې پرته اطاعت روا نه وو نو بل چا ته به څرنګه روا شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید رد

د اتباع الرسول په ځکبني د پر زیات خبرې ونه دي ځکبني ټول نصوص چې د اتباع په هکله ذکر شو د تقلید رد هم پکښې وشو لکن د زیات وضاحت او تائید لپاره به زه د لوستونکو لپاره د تقلید لغوی او اصطلاحي معنی وکړم او بیا به د نصوصو په رڼا کې او د علماؤ د اقوالو په تائید د تقلید رد وړاندې کړم ، که څه هم مونږ ه الله تعالی په قرآني نصوصو او نبوي احادیثو سره د بل هر قسم استدلال څخه مستغني کړي یو ، خو بیا هم او بیا هم د دې لپاره به د علماؤ اقوال ذکر کړو چې ځینو ناخبرو لوستونکو ته دا ښکاره شي چې دا مسأله زمونږ د ځانګړې رأی او فکر نتیجه نده بلکې ټول حق پرست محققین علماء زمونږ د دې کاروان ملګري دي او د تقلید رد له دې کبله ضروري ګڼم چې د تقلید په سبب په اسلامي امت کښې لوی تفرق او زیاتې شخړې او اختلافات را مېنځته شویدي تر دې چې خلك د قرآن او

(c) ketabton.com: The Digital Library

نبوی احادیثو څخه ډېر لیری شوی دی د ائمه کرامو په هکله دومره غلو او زیاتی شروع شوی دی چې د هغوی اقوال بلکې د هغوی څخه لاندې د نورو زیاتو خلکو اقوال د قرآن او حدیث په ځای استعمالېږي او داسې استدلال پری بنیول کېږي چې تر به وائی د غه اقوال اسمانی وحی ده عام خلک د دین سره دومره نا آشنا شویدی چې د یوه متل او قرآن ترمنځ یا د یوه شعر او حدیث تر منځ یا د فقهاؤ د اقوالو او نصوصو ترمنځ هیڅ تمیز نشته بلکې که چېرته یو چا ته په دینی مسئله کښې یو قرآنی ایت یا نبوی حدیث بیان شي نو هغه به سمدستی د دې په مقابله کښې د یوه عالم قول یا د عبدالرحمن بابا یو شعر پیش کړی. عوام خو لا څه چې ډېر علماء مونږ داسې لیدلي دي چې کله ورته یو حدیث وویل شي نو هغه په ډېر غضب سره د حدیث د نه منلو لپاره د خلکو اراء او اقوال وړاندې کړي نو مونږ حیران یو چې دوی پدې نه پوهېږي چې د نص په مقابله کښې نور څه دلیل نشي کېدای او که سره د پوهې داسې کوي :

فإن کنت لا تدری فتلك مصیبة
وإن کنت تدری فالمصیبة أعظم

که نه پوهېږی او داسې کوی نو دا هم یو مصیبت دی او که پوهېږی او سره د پوهې داسې کوې نو بیا خو د پرلوی مصیبت دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید لغوي معنی :

تقلید د تفعیل د باب څخه مصدر دی او د «قلادة» د مادې څخه اخیستل شوی دی ، قلادة هغه غاړکۍ او غړوندۍ ته ویل کیږي چې د څناورو او چارپایانو په غاړه کښې اچول کیږي نو تقلید په لغت کښې غړوندې په غاړه کښې اچولو ته وائي لکه د حدیثو په کتابونو کښې «باب تقلید الغنم» یا «تقلید الإبل» راځي یعني د حج په مناسکو کښې هغه د هدیې څارويو په غاړه کښې غاړکۍ اچول او غړوندی اچول .

د تقلید اصطلاحي معنی :

تقلید په اصطلاح کښې د یو چا خبره بې د دلیله منلو ته وائي، لکه چې امام ابن القیم د تقلید اصطلاحي معنی داسې را نقلوي

« التقلید معناه فی الشرع الرجوع إلى قول لا حجة لقائله علیه وذلك ممنوع منه فی الشریعة والإتباع ما ثبت علیه حجة » . اعلام الموقعین ص۱۷۸ ج-۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید معنیٰ په اصطلاح کښې دا ده چې یو داسې قول اوخبرې ته رجوع کول دي چې د هغه ویونکی ته پرې دلیل وی او دا په شریعت کښې منع دی او اتباع دی ته وائي چې دلیل پرې ثابت وی» ملا علی قاری حنفی په خپل کتاب شرح قصیدة امالی صـ ٣٤ طبع دهلی کښې لیکی.

«والتقلید قبول قول الغیر بلا دلیل فکانه لقبوله جعله قلادة فی عنقه»

«تقلید د بل چا خبرې منل دی بې دلیله، نو دا د دی د قبول له کبله داسې شو لکه چې دا خبره یې یوه غاړکۍ او غړوندې کړې او په خپله غاړه کښې یې واچاوه»

همدارنګه مسلم الثبوت کښې راځي:

«التقلید العمل بقول الغیر من غیر حجة»

«تقلید د بل چا په خبره بې دلیله عمل کول دی»

مختصر ابن حاجب د تقلید معنیٰ داسې کوی:

«التقلید العمل بقول غیرك من غیر حجة ـ مختصر ابن حاجب صـ ٢٣١

تقلید دی ته وائي چې ته د بل چا په خبره بې دلیله عمل وکړې.

همدارنګه.

تقلید ته علم نه ویل کېږي او مقلد ته عالم نه ویل کېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه چي امام ابن قیم رحمه الله دعلماؤ څخه دا قول را نقلوي :

« أجمع الناس على أن المقلد لیس معدودا من اهل العلم

وأن العلم معرفة الحق بدلیله » . اعلام الموقعین ص ٧ ج ١

«خلکو پدې اجماع کړیده چې مقلد په علماؤ کښې نه شمېرل

کېږي العلم دحق معرفت دی په خپل دلیل باندی» .

په قرآن کریم کښی داسې آیتونه ډېر زیات دي چې علماء په

هغې باندې دتقلید په رد کښی استدلال کوي ،

الله تعالیٰ فرمائي : اتخذوا احبارهم ورهبانهم اربابا

من دون الله ...... الآیة » (التوبه - ٣١ -)

ډوی (مشرکانو) خپل علماء او پیران په ربوبیت نیولی

دالله نه سوا » .

دغه آیت چې کله عدی بن حاتم د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه

واورېده نو ددې په تفسیر کښې يې د رسول الله صلی الله علیه وسلم

څخه پوښتنه وکړه چې مونږ خوئې عبادت نه دی کړی

نو رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته وفرمایل :

« ألیس یحرمون ما احل الله فتحرمونه ویحلون ماحرم الله

فتحلونه »

ایا داسې نه وو چې هغوی به هغه څه حرام کړل چې الله

حلال کړي وو نو تاسو به حرام گڼل او هغوی به هغه څه حلال

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړل چې الله حرام کړي وُنو تاسو به حلال ګڼل ؟.

عدی بن حاتم وویل چې همدا سې وه نو رسول الله صلّی الله علیه وسلّم ورته وویل :

«فتلك عبادتهم». «همدا د هغوی عبادت وُ.

رواه احمد والترمذی.

نو د دې نه معلومه شوه چې یهودو او نصاراؤ د خپلو علماؤ بې دلیله تقلید کړی وُ او همدغه تقلید شرك دی او کوم مقلد چې د چا تقلید کوی هغه یې په ربوبیت ونیوه.

او الله تعالی فرمایي :

وَكَذٰلِكَ مَآ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِيْ قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيْرٍ اِلَّا قَالَ مُتْرَفُوْهَآ ۙ اِنَّا وَجَدْنَآ اٰبَآءَنَا عَلٰٓى اُمَّةٍ وَّاِنَّا عَلٰٓى اٰثٰرِهِمْ مُّقْتَدُوْنَ» سورة زخرف ۲۳-

«او همدارنګه مونږ تا نه مخکښې په هیڅ یوه کلی کښې ویره ونکی نه دی لیږلي مګر هغو عیاشو خلکو ویل چې مونږ خپل پلاران په یوه دین موندلی دی او مونږ د هغو د قدمونو پسې اقتدا کوو» او د پلارانو تابعداری یې بې دلیله د وحی په مقابل کښې کوله.

او الله تعالی فرمایي :

اِذْ تَبَرَّاَ الَّذِيْنَ اتُّبِعُوْا مِنَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا وَرَاَوُا الْعَذَابَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْاَسْبَابُ . وَقَالَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا لَوْ اَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّاَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّؤُا مِنَّا كَذٰلِكَ يُرِيْهِمُ اللّٰهُ اَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِخَارِجِيْنَ مِنَ النَّارِ ۝

سورة البقرة ١٦٦ – ١٦٧ -

کله چې بېزار شي هغه کسان چې تابعداري يې شوې ده د هغو کسانو نه چې د دوی تابعداري يې کړېده او عذاب وګوري او ټولې وسيلې پرې ختمې شي. او هغه کسان به ووايي چې د نورو تابعداري يې کړېده کاش چې مونږ يوځل دنيا ته واپس شوی وای نو ددوی (مشرانو) څخه به داسې بېزار شو لکه چې مونږ نه بېزار شوي دي همدارنګه الله دوی ته خپل عملونه ورښايي چې په دوی باندې به افسوس وي او دوی به دا ور څخه نه وځي».

او الله تعالی فرمايي:

«وَاِذَا قِيْلَ لَهُمْ تَعَالَوْا اِلٰى مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ وَاِلَى الرَّسُوْلِ قَالُوْا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا اَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُوْنَ»

سورة المائدة – ١٠٤ -

او کله چې دوی ته وويل شي چې راشئ هغه کتاب ته چې الله رالېږلی او رسول ته نو وايي چې مونږ ته هغه څه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس دي چې خپل پلاران موږې موندلي دي. اګر که د دوی پلاران په هيڅ شي نه پوهېږي او نه په هدايت دي»

او الله تعالی فرمايي:

وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَا»

سورة الاحزاب ۶۷

او وبه وايي چې ای ربه موږ د خپلو سردارانو او لويانو منلی وو نوموږ څخه يې سمه لاره ورکه کړيوه»

علامه شنقيطي د دې ايت لاندې ليکي:

ومثل هذا في القرآن كثير من ذم تقليد الآباء والرؤساء وقد احتج العلماء بهذه الآيات في ابطال التقليد ولم يمنعهم كفر اولئك من الاحتجاج بها لأن التشبيه لم يقع من جهة كفر احدهما وإيمان الآخر وإنما وقع التشبيه بين التقليدين بغير حجة للمقلد كما لو قلد رجل فكفر وقلد آخر فأذنب وقلد آخر في مسألة دنياه فأخطأ وجهها كان كل واحد ملوماً على التقليد بغير حجة.

تفسير اضواء البيان ص ۴۹۱ / ج ۱

پدې ډول د پلرونو او مشرانو د تقليد بدي په قرآن کريم کښې ډېره زياته ده.

د تقليد په باطلولو علماؤ پدې آيتونو دليل نيولی دی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هغه مخکنیو کفر علماء پدی ایتونو د دلیل نیولو څخه ندی منعه کړي ځکه چې تشبیه پدی کېږي نده چې یو کافر او بل مسلمان دی بلکې تشبیه د هغه مقلدینو په منع کېږي واقع شویده چې د خپل مشر بې دلیله منل کوي ، او دا داسې ده لکه یو سړی تقلید وکړي نو کافر شي بل تقلید وکړي گناهکار شی او بل د دنیا په کار کې تقلید وکړي نو هغه د صحیح طریقې څخه خطا شي نو دا هر یو په بې دلیله تقلید باندې ملامت دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید کله شروع شو

رسول الله صلی الله علیه وسلم چې کوم پېړۍ بوته خیر القرون ویلی دی یعنې په اولنیو درې پېړیو کښې تقلید هیڅ وجود نه لاره بلکې دینی مسائل به د قرآن او احادیثو څخه زده کېدل او په هغې به عمل کېده د کوم عالم څخه به چې چا د کومې مسئلې په هکله پوښتنه وکړه نو هغه به د کتاب الله او سنة الرسول (قرآن او حدیث) په استدلال جواب ورکاوه او د خلکو رأیو پسې تلل نه وو.

محدث دهلوي شاه ولي الله رح وائي:

اعلم ان الناس کانوا قبل المائة الرابعة غیر مجتمعین علی التقلید الخالص لمذهب واحد بعینه

حجة الله البالغة ص۱۲۲

"پوه شه چې د څلورمې صدۍ نه مخکښې خلک د یوه خاص مذهب په تقلید باندې نه وو راټول شوي."

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه شاه ولي الله په خپله رساله "الانصاف" ص۷ کښې ليکي:

"إعلم أن الناس في المائة الأولى والثانية غير مجتمعين على التقليد لمذهب واحد بعينه".

يوه شه چې په اوله او دوهمه هجري پېړۍ کښې خلک د يوه شخص په تقليد راټول نه وو.

شيخ خجندي وائي:

فالسلف لا يعرفون ذلك وكانوا لا يقلدون إلا صاحب الشرع صلى الله عليه وسلم وقد صح اجماع الصحابة و التابعين وتابعيهم باحسان من السلف الصالحين على المنع من أن يقصد انسان إلى قول بعينه فمن اخذ بجميع اقوال أبي حنيفة او جميع أقوال مالك او اقوال الشافعي او جميع أقوال أحمد او غيرهم ولم يعتمد على ماجاء في الكتاب والسنة فقد خالف اجماع الامة كلها واتبع غير سبيل المؤمنين. هدية السلطان ص۱۲

سلف صالحين دا تقليد نه پېژني او د صاحب الشرع يعنې رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه غير د بل چا تقليد يې نه کاوه او د سلف صالحينو يعنې صحابه وُ تابعينو او تبع تابعينو اجماع صحيح ثابته ده چې هغوی دا کار منع کاوه چې يو انسان يواځې د يوه شخص قول

(c) ketabton.com: The Digital Library

پسې روان وی نو چاچې د ابو حنیفه ټول اقوال واخیستل یا یې د مالک ټول اقوال واخیستل یا یې د شافعی ټول اقوال واخیستل، یا یې د احمد ټول اقوال واخیستل او یا یې د بل چا ټول اقوال واخیستل او په هغو احکامو یې اعتماد ونه کړ چې په کتاب او سنت (قرآن او حدیثو) کښې راغلې دي ـ نو د غه شخص د ټول امت د اجماع څخه مخالفت وکړ او د مؤمنانو نه پرته د بلې لارې تابعداری یې وکړه.

علامه خجندی لیکی :

وهذه المذاهب أمور مبتدعة حدثت بعد القرون الثلاثة.

هدیت السلطان ص٠

او دا مذاهب د بدعت کارونه دی چې د درې صدیو (پیړیو) څخه وروسته پیدا شوی دی.

امام ابن قیم رحمه الله د تقلید او مقلدینو په هکله داسې وایي:

وانما حدثت هذه البدعة في القرن الرابع المذموم على لسان رسول الله صلى الله عليه وسلم، فالمقلدون لمتبوعهم في جميع ما قالوه يبيحون به الفروج والدماء والاموال ويحرمونها ولا يدرون اذلك صواب ام خطأ على خطر عظيم ولهم بين يدى الله موقف شديد يعلم فيه من قال على الله ما لا

(c) ketabton.com: The Digital Library

یعلم انه لم یکن علی شئ .

اعلام الموقعین ص۱۸۹ ج۲

دا د تقلید بدعت څلورمې صدۍ چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم ورته بد ه پېړۍ ویلې د دې څخه وروسته پیدا شوی ئومقلدین دخپلو مشرانو په ټولو اقوالو زړجونه (دېنځو عورتونه) او وینې او مالونه رواکوی، او ناروا کوی او پدې نه پوهېږي چې دا خبره صحیح ده او که خطا ده. او دوی په دې کارونو سره په یو لوی خطر کښې واقع شوی دي. او دوی لپاره د الله په مخ کښې ډېر سخت مقام دی چا چې په الله هغه څه ویل چې پرې نه پوهېده بیا به په دې پوه شي چې مونږ په هیڅ دلیل نه وُ".

علامه شنقیطی په خپل تفسیر اضواء البیان کښې لیکي:

فتقلید العالم المعین من بدع القرن الرابع ومن یدعی خلاف ذلك فلیعین لنا رجلاً واحداً من القرون الثلاثة الاول التزم مذهب رجل واحد معین ولن یستطیع ذلك أبدا لأنه لم یقع البتة".

تفسیر اضواء البیان ص۴۸۸-۴۸۹ ج ۷

دیوه معلوم او ټاکلی عالم تقلید کول د څلورم قرن

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بدعاتو څخه دی او که څوك د دی خلاف دعوه لری نو موږ ته دی د دری اولنیو هجری پیړیو نه یو سړی راپه ګوته کړی چی هغه دیوه ټاکلی سړی د مذهب تقلید په ځان لازم کړی وی، او دا کار هیڅکله نه شي کولی ځکه چې داسې هیڅ شوی نه دی ٥٧.

همدارنګه نور ډیر زیات علماء لیکی چې تقلید یو بدعت دی چی د خیرالقرون څخه وروسته پیدا شوی دی نو زه د هغه مقلدینو څخه پوښتنه کوم چې هغوی دین په څلورو مذهبونو کښې محصور او محدود ګڼي او دیوه تابعداری اسلام ګڼي بلکې د اوسنی زمانی ځینو مقلدینو دا هم لیکلي دی چې «بی مذهبه دله مسلمانان کیدای نشي» نو زه ورته وایم چی د دغه مذهبونو د پیدا کیدو نه مخکښې او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د وفات نه وروسته خلك د چا په مذهب ؤ؟ آیا هغوی مسلمانان ؤ او که نه صحابه کرام، تابعین او تبع تابعین د چا په مذهب ؤ آیا هغوی مسلمانان ؤ او که نه؟ آیا هغه امام چې ته یې تقلید کوی هغه د چا په مذهب ؤ؟ د هغه پلار د چا په مذهب ؤ ایا دغه ستا امام او د هغه پلار مسلمانان ؤ او که نه؟ که د دی ټولو سوالونو ځواب دا وی چې دغه خلك

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول مسلمانان ﺉ تو بیا تا دغه فتوی په کوم دلیل او کوم جرأت سره په دغه ټولو محکمینو او ورو ستنیو خلکو ولګوله ایا د الله نه نه ویریږي؟ آیا په قبر کښي به تا څخه دا پوښتنه کیږي چي ته دچا په مذهب وی ایا د قیامت په ورځ به تا څخه دا پوښتنه کیږي چي تا ولی د فلانی امام خبره نه وه منلی؟ او که تا څخه به دا پوښتنه کیږي چي آیا تا د الله تعالیٰ او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم خبره منلی وه او که نه؟ - ضرور به داسي یوه ورځ راځي چي ته او ستا په څیر نور ډیر ړانده مقلدین به د الله په مخ کښي ولاړ وی او الله تعالیٰ به در ته وایي چي په کوم دلیل دی حلال او حرام جوړ کړی ﺉ؟ په کوم دلیل دی دیوه غیر معصوم خبره منلي وه؟ او په کوم دلیل دی دغه غیر معصوم د ربوبیت او رسالت درجي ته رسولای ﺉ؟ ولی دی زما د رالیږل شوی رسول خبره نه وه منلی؟ ایا ما تا ته نه ﺉ ویلی چي: «مَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا» آیا ما تا سو ته نه ﺉ ویلی چي «لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللهِ اسوة حسنة» .

نو راشه ای مقلده اوس دی وخت دی الله څخه د خپلو تیرو اعمالو مغفرت وغواړه او په اخلاص سره توبه وباسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او یواځې د الله تعالی کتاب او د هغه د رالیږلی شوي اخري رسول محمد صلی الله علیه وسلم د احادیثو پیروي وکړه او د فلان او فلان خبري پرېږده د هغه ورځې څخه ځکښې د ځان د خلاصون په فکر کښې شه چې هلته به بیا نه دنیا ته راتلل وي او نه به بیا پښېماني څه فائده لري.

امام ابن قیم الجوزیة په خپل کتاب اعلام الموقعین کښې د څلورمې صدې په هکله داسې وائي:

«وکان دین الله سبحانه و تعالیٰ أجل في صدورهم، و اعظم في نفوسهم، من ان یقدموا علیه رأیاً او معقولاً او تقلیداً او قیاساً».

اعلام الموقعین ص ۶ ج ۱

د هغو په سینو کښې د الله تعالیٰ د دین ډېر لوړ مقام ؤ او د هغوی په زړونو کښې د دې نه ډېر لوی ؤ چې په دې دین باندې رایه، عقلي امور، تقلید او یا قیاس مخکښې کړي.

نو د دې نه معلومه شوه چې تر څلورمې صدې پورې تقلید نه ؤ بلکه امام ابن قیم د څلورمې صدې د علماؤ د اتباع د اولنی پراؤ په هکله هم داسې وائي:

«زاهدین في التعصب للرجال واقفین مع الحجة والاستدلال

(c) ketabton.com: The Digital Library

يسيرون مع الحق أين سارت ركائبه» اعلام الموقعين ص۶ ج-۱

«هغوی د سرو لپاره د مذهبی تعصب څخه ځان ساته او د حجت او دليل سره ولاړ ؤ د حق سپرلبه برچې هرخوا ته روانې وی هغوی به هماغه لوري ته تلل»

يعنى دا به يې نه ويل چې زما امام او مقتدا داسې ويلي دی نو زه به همدا منم او د بل چا به نه منم آگر چې د بل چا خبره د حجت او دليل په اساس حق وی بلکه هرچا به چې ورته حق وويل هغوی به يې منل داسې نه ؤ لکه زمونږ د زمانې مقلدين چې حق ورته څرګند شي او خپله پرې هم اعتراف وکړی لکن مذهبی تعصب پرې دومره غالب وی چې هغه حقه خبره نه مني او هغه د مذهب خبره يې ټينګه کړې وی. د مثال په توګه به زه تاسو ته د حنفی مذهب د يوه متعصب مقلد خبره را نقل کړم:

محمود حسن بن ذوالفقار علي الديوبندی په ترمذی باندې تقرير ليکلی دی په هغه کښې يوه مسئله دا ده چې:

عبد الله بن عمر وائي رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي:

«البيعان با لخيار مالم يتفرقا» رواه البخاری ومسلم وابو داؤد والترمذي واللفظ له.

(c) ketabton.com: The Digital Library

« اخیستونکی او خرڅونکی ترهغه پورې خیار لري چې تر څو جلا شوي نه وي».

پدې کښې اختلاف دی امام احمد، امام شافعي او عام محدثین وائي چې د دی تفرق څخه مراد تفرق بالأبدان دی یعنې بایع او مشتري ترهغه پورې اختیار لري ترڅو چې د هغه ځای څخه تللی نه وي. او ابوحنیفة وائي ددې تفرق څخه مراد تفرق بالکلام دی یعنې کله چې بایع وویل چې ما په تا خرڅ کړی او مشتری وویل چې ما اخیستی نو بیا اختیار نه لري.

د دې حدیث راوی عبدالله بن عمر رضی الله عنهما د عمل څخه د محدثینو د مذهب تائید کېږي ځکه چې هغه به کله څه شی واخیست او یا به یې خرڅ کړ نو هغه ځای څخه به روان شو د دی لپاره چې بیع واجب شی لکه دا عمل یې امام ترمذی په $\frac{ص ٢٣٦}{ج - ١}$ کښې ذکر کړی دی. همدارنګه نورې ډېر زیات احادیث په دی دلالت کوی چې مراد د تفرق څخه تفرق بالأبدان دی. او عجیبه خبره خو دا ده چې د احنافو دا مذهب دی چې راوی کله د روایت څخه خلاف وکړی نو د هغه راوی به عمل اخیستل کېږي. او راوی چې د کوم حدیث روایت کړی دی هغه به پرېښودل کېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دا أصل هم غلط دی ځکه چې مونږ د رسول الله صلی الله علیه وسلّم په إتباع مأمور یو نه دبل چا په اتباع.

او د هدی فاسد اصل په اساس احنافو د ډیرو زیاتو احادیثو خلاف کړی دی چې د هغې ذکر اوس د بحث څخه مونږ لیری کوی.

لکن د دی سره سره هم پدې ځای کښې احنافو د مذکور حدیث او د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما د عمل خلاف کړی دی. نو محمود حسن دیوبندی پدې حدیث باندې د ډیر بحث نه وروسته داسې لیکی:

«فالحاصل إن مسئلة الخیار من مهمات المسائل و خالف أبوحنیفة فیه الجمهور وکثیراً من الناس من المتقدمین والمتأخرین صنفوا رسائل فی تردید مذهبه فی هذه المسئلة ورجح مولانا شاه ولی الله المحدث دهلوی قدس سره فی رسائل مذهب الشافعی من جهة الأحادیث والنصوص وکذلك قال شیخنا مد ظله یترجح مذهبه وقال: الحق والإنصاف ان الترجیح للشافعی فی هذه المسألة ونحن مقلدون یجب علینا تقلید امامنا إبی حنیفة». تقریر الترمذی ـ لمحمود حسن الدیوبندی ص۳۵ ط۳٦ «حاصل دا دی چې د خیار مسئله د ډیرو مهمو مسائلو څخه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ابوحنیفة پدی کښي د جمهورو علماؤ او د محکنیو او وروستنیو ډیرو خلکو خلاف کړی او پدی مسئله کښي مخکنیو او وروستنیو ډیرو علماؤ د ابوحنیفة د مذهب په خلاف او تردید کښي ډیری رسالی لیکی دی. او محدث دهلوی شاه ولی الله هم پخپلو رسالو کښي د احادیثو او نصوصو له أمله د شافعي مذهب ته ترجیح ورکړي. او هم زمونږ استاذ هم ویلی دی چي د شافعي مذهب صحیح دی او ویلی یې دی چي حق او انصاف دا دی چي پدی مسئله کښي ترجیح د شافعي طرفته ده. لکن مونږ مقلدین یو او مونږ باندي د خپل امام تقلید واجب دی.»

نو دا څومره د افسوس خبره ده چي یو سړی احادیث او نصوص، حق او انصاف پرېږدي او د مذهب پسی ځي که دا رنګه تقلید شرك نه وی نو اخر شرك به څه وی.

او ددی تقلید د مرض سبب او علت دا دی چي د قرآن او حدیثو څخه د دغه علماؤ خلك لیری کړی دی د فقهاؤ اقوال او دیونان فلسفي یې دین ګڼلی او قرآن او حدیث یې شاته غورځولی نو ځکه دغسي علماؤ ته یوحق پرست عالم داسي وائي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ا يــا علماء الهند طال بقاءكم
و زال بفضل الله عنكم بــلاءكم
رجوتم بعلم العقل فوز سعادة
وأخشى عليكم ان يخيب رجاكم
فلا فى تصانيف الاثير هدا يـة
ولا فى اشارات ابن سينا شفاءكم
ولا طلعت شمس الهدى من مطالع
فأوراقها ديجوركم لا ضياءكم
ولا كان شرح الصدر للصدر شارحا
بل ازداد منه فى الصدور صداءكم
وبازغة لا ضوء فيها اذا بدت
واظلم منها كالليالى ذكاءكم
وسُلمكم مما يفيد تسفلا
ليس به نحو العلى ارتقاءكم
فما علمكم يوم المعاد بنافع
فيا ويلتى ما ذا يكون جزاءكم
أخذتم علوم الكفر شرعاً كأنما
فلاسفة اليونان هم انبياءكم

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرضتم فزدتم علة فوق علة
تداووا بعلم الشرع فهو دواءكم
صحاح حديث المصطفیٰ وحسانه
شفاء عجیب فلیزل منه داءکم

ترجمه:

ای د هغه علماؤ د ډېر وخته پوري ژوندی او سئ او د الله په فضل دی تاسو ته ستاسو بیماری لیری شي د عقل په علم باندې د اخرت د نیک بختۍ امید لرئ، او ویریږم چې ستاسو دا امید به برباد شی، نه د اثیر په تصانیفو کښې هدایت شته، او نه د ابن سینا په بندیخانو کښې، د هدایت لمر د مطالعو څخه نه دی ختلی، د دی کتابونو پاڼې تاسو لپاره تیاری دی او رڼا نده، لا صدر شرحی کښې د سینې پراخی نشته، بلکې ستاسو سینو کښې له دی نور هم درد زیات شو، کله چې دا کتابونه د شمس بازغه ښکاره شي نو هیڅ رڼا پکښې نه وی، او د دی نه هم د شپې غوندی ستاسو ذکاء زیاته تیاره ده، او سُلم کتاب لتوره هم را ښکته کول کوی، او پوره خواته تاسو نشی پوره کولای، نو د قیامت په ورځ دا ستاسو علم تاسو ته هیڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

فائده نه رسوی، نو های افسوس چي ستاسو بر څه جزاء وی، تاسو د کفر علومو نه شرعه جوړه کړی ده، داسې ښکاری لکه چي یونان فلاسفه ستاسو انبیاء وی".

تاسو ناجوړه شوی یاست او مرضونو ډیر شوی دی، نو د شرعی په علم دواء وکړی چي دا ستاسو دارو دی د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحیح او یا حسن احادیث یوه عجیبه شفا ده نو په همدې دی ستاسو مرض لیری شی.

څه عجیبه دارو یې روحي بیمارانو ته وښودل نو راځئ ای د شرك، تقلید او بدعت بیمارانو په قرآن او حدیثو باندې د خپلو روحي امراضو دارو وکړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید رد د سلف صالحینو څلورو امامانو اونورو د امت د علماؤ د اقوالو په تأیید

ټولو سلف صالحینو، څلورو مشهورو امامانو او د اسلامی امت نامتو علماؤ د تقلید رد کړی دی چې د هغوی ځینې اقوال به د نمونې په شکل زه لوستونکو ته را نقل کړم.

په یوه روایت کښې راځي:

عن ابن عباس قال لیس منا أحد الا یؤخذ من قوله ویدع غیرالنبی صلی الله علیه وسلم. رواه احمد

د عبدالله بن عباس رضی الله عنه نه روایت دی هغه وایي چې زمونږ نه هیڅ یو کس نشته مګر د هغه ځینې خبره به اخیستل کیږی او ځینې به پری منوول کیږی غیر د نبی کریم صلی الله علیه وسلم نه».

څلورم نمبر

عبدالله بن مسعود رضی الله عنه وایي:

لا یقلدن أحدکم دینه رجلا ان آمن آمن وان کفر کفر فإنه لا أسوة فی الشر» اعلام الموقعین ص۱۷۶ ج-۲ تفسیر اضواء البیان ص۴۹۲ ج-۷

ستاسو یو کس دی په دین کښې دیوه سړی څخه تقلید

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه کوی چې که هغه ایمان راوړي نو دا هم ایمان راوړي
او که هغه کافر شو دا هم کافرکیږي ځکه چې په
شرک تابعداري نشته ».
شیخ الاسلام ابن تیمیة وائي:
وهؤلاء الأئمة الاربعة رضي الله عنهم قد نهوا الناس عن تقليدهم في كل ما يقولونه
مجموع فتاوی ص۲۱۱ ج۲۰ - دغه څلور امامان دي چې خلک یې ددوی په هره
خبره کښې د تقلید څخه منع کړي دي ».
امام ابن قیم وائي :-
وقد نهى الائمة الاربعة عن تقليدهم و ذموا من أخذ
اقوالهم بغير حجة » اعلام الموقعين ص۱۸۱ ج-۲ .
څلورو امامانو (ابو حنیفة، مالك ، شافعي او احمد)
دخپل تقلید څخه خلك منع کړي دي او چا چې د
هغوی اقوال بې دلیله واخیستل هغه ته امامانو بد
ویلي دي ».
علامه شنقیطي وائي :
اعلم أن الائمة الاربعة رحمهم الله متفقون على منع
تقليدهم التقليد الاعمى الذى يتعصب له من يدعون
انهم اتباعهم ولو كانوا أتباعهم حقاً لما خالفوهم
في تقليدهم الذى منعوا منه و نهوا عنه »
تفسير اضواء البيان ص۵۳۹ ج-۷ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

«پوره شه چې څلور امامان رحمهم الله د هغوی د تقلید په منع متفق دي داسې رونړ تقلید چې ځینې هغه متعصبین خلك يې کوي او دا دعوه لري چې موږ ددې امامانو تابعدار يو، نو که دوی د هغه امامانو په حقه تابعدار وای دوی بر د هغوی داسې خلاف نه وکړی چې هغوی تقلید منع کړی دی او دوی يې تقلید کوي.»

امام ابو حنیفه وائي:

لا ینبغي لمن لم یعرف دلیلي ان یفتي بکلامي»

حجة الله البالغة ص۲۴۱.

«چا ته دا مناسب ندي چې زما دلیل یې نه وي پیژندلی او زما په خبره فتوی ورکړي».

نو اوسنی حنفیان دا امام ابو حنیفه د دې قول نه مخالف دی ځکه چې د هغه دلائل ورته په ډیرو ځایو کښې معلوم نه وي او د هغه په مذهب فتوی ورکوي.

امام ابو حنیفه وائي:

اذا قلت قولاً وکتاب الله یخالفه فاترکوا قولي لکتاب الله.

کله چې ما څه خبره وکړه او د الله د کتاب نه مخالفه وه نو زما خبره د الله کتاب لپاره پریږدی».

(c) ketabton.com: The Digital Library

چا ورته وویل که د رسول الله صلی الله علیه وسلّم قول ېې مخالف وُ ؟

هغه وویل :

«اترکوا قولی لخبر الرسول صلّی الله علیه وسلّم.

« زما خبره د رسول الله صلّی الله علیه وسلم د حدیث لپاره هم پرېښې دئ »

چا ورته وویل : که د صحابه وُ قول ېې مخالف وُ.

هغه وویل :

ص ۱۹

«اترکوا قولی لقول الصحابة ». فتح المجید ص ۵۴۶ هدیة السلطان

زما قول د صحابه وُ قول لپاره هم پرېښې دئ »

او د هغه حنفیانو په حال زیات افسوس دی چې صحیح حدیث ورته ورسېږي خو بیا هم د امام ابوحنیفه خبره نه پرېږدي هغه ورته وائي چې ما پرېښې دئ او دوی وائي چې مونږ به تا نه پرېږدو.

امام ابوحنیفه وائي :

« إیاکم والقول فی دین الله تعالیٰ بالرأی وعلیکم باتباع السنة فمن خرج عنها ضل »

المیزان الکبریٰ للشعرانی ص ۶۸ / ۱-۷

«تاسو ځان وساتئ د الله تعالیٰ په دین کښې د رأیې نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او تا سو هر و مرو د سنتو اتباع و کړئ او څوک چې د سنتو څخه ووت گمراه شو.

امام مالک رح وائي:

«ما منا الا راد و مردود عليه الا صاحب هذا القبر صلى الله عليه وسلم». فتح المجيد ص۱۹۰

«زمونږ نه هيڅ يو کس نشته مگر هغه باندي خپله خبره بېرته وا پس کېږي او نه منل کېږي غير د د دی قبر والا نه يعنی د نبی کريم صلی الله عليه وسلم قبر ته ئې اشاره وکړه».

امام مالک وائي:

«انما انا بشر أخطئ وأصيب فانظروا في رأيي فكل ما وافق الكتاب والسنة فخذو به وكل ما لم يوافق الكتاب والسنة فاتركوه» تفسير اضواء البيان ص۲۹ ۷-۶۰.

«بی شکه زه بشر يم کله خطا کېږم او کله حق ته رسېږم نو زما رايه وگورئ زما هره رأيه چې د قرآن او حديثو سره موافقه وه نو وا يې خلئ او کومه چې د قرآن او حديثو سره موافقه نه وه نو پری يې ږدئ».

امام شافعي رح وائي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

مثل الذی یطلب العلم بلا حجة کمثل حاطب لیل یحمل حزمة حطب وفیه افعیٰ تلدغه وهو لا یدری».

اعلام الموقعین ص۱۸۱ ج-۲

«د هغه چا مثال چې د بې دلیله علم طلب کوی د هغه چا په شان دی چې د شپې خاشاک را ټولوی یوه کېږده راواخلی او په هغې کښې ماروی هغه یې وچیچی او دا پرې نه پوهېږي».

همدا رنګه وائی:

اذا صح الحدیث فهو مذهبی» تفسیر اضواء البیان ص۵٤ ج-۷

«کله چې حدیث صحیح ثابت شو نو همدا زما مذهب دی».

همدا رنګه امام شافعی وائی:

«أجمع المسلمون علی ان من استبانت له سنة رسول الله صلی الله علیه وسلم لم یکن له ان یدعها لقول احد من الناس».

اعلام الموقعین لابن القیم ص۷ ج-۱

مسلمانانو پدی اجماع کړیده چې چاته د رسول الله صلی الله علیه وسلم سنت ښکاره شو نو هغه ته دا روا نده چې دغه سنت په خلکو کښی د یو چا د قول له امله پرېږدي».

امام شافعیؒ وائی:

«إذا صح الحدیث بما یخالف قولی فاضربوا بقولی الحائط»

(c) ketabton.com: The Digital Library

واذا رأيت الحجة موضوعة على الطريق فهي قولي".

مجموع فتاوى ص۲۱۱ ج۲۰

"کله چې صحیح حدیث راغی او زما دقول مخالف وي نو زما خبره په دیوال وولئ او کله چې تا دلیل ولیده چې په لاره کښې ایښی وي نو همدغه زما قول دی".

امام احمد وائي :

"لا تقلدني ولا تقلد مالكاً ولا الثوري ولا الأوزاعي وخذ من حيث أخذوا".

وقال : "من قلة فقه الرجل ان يقلد دينه الرجال".

اعلام الموقعين ص۱۸۲ ج۲ . مجموع فتاوى ص۲۱۲ ج۲۰

زما تقلید هم مه کوئ او د مالك سفیان ثوري او اوزاعي تقلید هم مه کوئ او د هغه ځای نه دین واخله چې هغوی اخیستی (قرآن او حدیثو نه) او وائي چې "د یوه سړي د ناپوهۍ او فقاهت د کموالی نه داهم ده چې خپل دین د سړیو نه تقلید وي".

امام احمد وائي :

عجبت لقوم عرفوا الإسناد وصحته ويذهبون إلى رأي سفيان والله تعالى يقول : "فليحذر الذين يخالفون عن

(c) ketabton.com: The Digital Library

أمره أن تصيبهم فتنة او يصيبهم عذاب أليم. أتدرى ما الفتنة؟ الفتنة الشرك. لعله إذا رد بعض قوله أن يقع فى قلبه من الزيغ فيهلك. فتح المجيد ص۴۶۶

* زه هغه قوم ته تعجب کوم چې سند او د سند صحت ئې پېژندلی دی او بیا د سفیان رأیې پسې ځي او الله تعالی فرمائي: هر و مرو دی و وېرېږي هغه کسان چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقې او حکم څخه مخالفت کوي چې دوی ته به فتنه ورسېږي او یا به ورته دردناك عذاب ورسېږي. ایا ته پوهېږې چې فتنه څه شی دی؟ فتنه شرک دی.

کېدای شي چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم ځینې خبرې رد کړي (قبولې او عملي ئې نکړي) نو دده په زړه کښې به کوږ والی پیدا شي او هلاک به شي.

نو دا هغه غلو امامان دي چې د دوی مقلدین ئې په هرڅه کښې تقلید کوي که صریح نص د قرآن کریم او صحیح حدیث هم راشي او د دوی د امام خبره د دغه نص څخه مخالفه وي نو دوی نص پرېږدي او د امام خبره اخلي او یا د امام نه د وړو لاندې خلکو خبره اخلي. لکه چې صاوي ویلي دي چې زمونږ د امام خبره د قرآن کریم یا حدیث او یا د اجماع څخه هم مخالفه وی نو مونږ به دا د هواړه پرېږدو او د امام خبره به اخلو. نو همدغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید شرک دی اود همدی تقلید څخه مونږه ځلور واړه امامانو منع کړي یو . همدا رنګه د اسلامی امت نورو علماؤ هم تقلید منع کړیدی .

ابو عبدالله بن خوازمنداد البصری وائي :

والتقلید فی دین الله غیر صحیح وکل من اوجب الدلیل علیك اتباع قوله فأنت متبعه والإتباع فی الدین مسوغ والتقلید ممنوع . اعلام الموقعین ص۱۷۸ ج ۲

دالله په دین کښې تقلید صحیح نه دی او هر هغه څوك چي په تا باندی دلیل د (قرآن او حدیث) څخه د هغه د قول اتباع لازمه کړي نو ته د هغه متبع یې او اتباع په دین کښی روا ده او تقلید منع دی .

عبدالله بن معتمر وائي :

"لا فرق بین بهیمة تنقاد و انسان یقلد " .

تفسیر اضواء البیان ص ٤۹٤ ج ۷ اعلام الموقعین ص۲۰۰ ج ۲

" د هغه حیوان او چارپای په منځ کښی چي پری یکښنی وي او څوك یې راښکاږي او د هغه انسان چي تقلید کوي هیڅ فرق نشته " .

ابن عبدالبر د مزنی قول داسی را نقلوي :

"یقال لمن حکم بالتقلید هل لك من حجة فیما حکمت به ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

فإن قال نعم أبطل التقليد لأن الحجة أوجبت ذلك عنده لا التقليد ، فإن قال حكمت به بغير حجة قيل له فلم أرقت الدماء وأبحت الفروج وأتلفت الأموال وقد حرم الله ذلك إلا بحجة . قال الله عز وجل (إن عندكم من سلطان بهذا) اى من حجة بهذا .

تفسير اضواء البيان ص ۴۹۷ ج ۲

چاچي په تقليد يوحكم وكړ بايد ورته وويل شي چي ايا ته چي په څه شي حكم وكړ څه دليل درسره وو ؟ كه يي وويل چي: هو ! نو تقليد يي باطل كړ ځكه چي دليل دا حكم واجب كړ نه تقليد . اوكه وي ويل چي ما بى دليله حكم وكړ نو بايد ورته وويل شي چي ولى دى (يدى بى دليله حكم) وينى توى كړى او فرجونه (ښځى) دى روا كړى اومالونه دى لوټ كړل حال دا چي دا كار الله تعالىٰ بى دليله حرام كړى دى . الله فرمايلى دي ، ايا تاسو سره پدى څه دليل شته .

علامه محمد بن اسماعيل الأمير اليمانى وائي :

علام جعلتم ايها الناس ديننا ... لأربعة لا شك فى فضلهم عندى
هم علماء الدين شرقاً ومغرباً ... ونور عيون الفضل والحق والزهد
ولكنهم كالناس ليس كلامهم ... دليلاً ولا تقليدهم فى غد يجدى

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولازعموا حاشاهم أن قولهم . دليل فيستهدى به كل مستهدى
"ای خلکو تاسو پر کوم دليل دا زمونږ دين هغوغلو او
امامانو پوری تړلی دی چی زما په نزد د هغوی په فضيلت
کښی هيڅ شک نشته هغوی په مشرق او مغرب کښی د دين
علماء دی او د فضيلت، حق او زهد د سترګو رڼا ده، لکن
دوی هم د نور و خلکو غوندی دی چی د هغوی خبره دليل
ندی او نه يی تقليد سباورځی لپاره ختم کته لری او دی امامانو
دا هم نه دی ويلی چی زمونږ قول داسی دليل دی چی هر څوک
پری هدايت مومی".
ملا علی القاری حنفی وائی :
"لا يجب على أحد من هذه الأمة أن يكون حنفياً او مالكياً
او شافعياً او حنبلياً". بحوالة هداية السلطان ص۱٦
پدی امت کښی هيچا باندی دا لازم ندی چی يا دی حنفی
وی او يا دی مالکی وی او يا دی حنبلی وی".
د حنفی مذهب مشهور عالم ابن همام د حنفی فقهی په
اصولو "التحرير" کښی ليکی :
"ان التزام مذهب معين غير لازم على الصحيح لان
التزامه غير ملزم اذ لا واجب إلا ما أوجبه الله ورسوله
ولم يوجب الله ولا رسوله على احد من الناس أن يتمذهب

(c) ketabton.com: The Digital Library

على مذهب رجل من الأئمة فيقلده في دينه في كل ما يأتي ويذرون غيره ".

حوالة هدية السلطان ص۱۵

" صحيح خبره داده چې ديوه تاكلي مذهب لازم گڼل په ځان باندې ضروري ندي ځكه چې دالازم گڼل لازم شوي ندي ځكه چې واجب نشته مگر هغه چې الله تعالىٰ واجب كړي وي او دالله تعالىٰ رسول واجب كړي وي، اودا نه الله تعالى واجب كړي او نه د هغه رسول چې يوځوك دى دامت ديوه سړي په مذهب وي او په دين كښې دې په هرڅه كښې د هغه تقليد كوي اود نورو سرو چې څه وي هغه دې پرېږدي "

علامه خجندي ليكي :

" وماكفر غالب من كفر من الأولين والآخرين إلا بالتقليد للأحبار والرهبان والمشايخ والآباء " .

هدية السلطان ص۸

" د مخكينيو او وروستنيو څخه زيات خلك چې كافر شوي دي هغوى دعلماؤ، پيرانو، مشايخو او پلرونو په تقليد كافر شوي دي "

خجندي بل ځاى كښې ليكي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ولكن الأسف ألف أسف من المقلدين المتأخرين والمؤلفين الذين سودوا الدفاتر وقد ظنهم الناس أنهم علماء مجتهدون معصومون فهم قد الزموا الناس تقليد واحد من الأئمة الأربعة ومذاهبهم المعروفة فبعد الإلتزام حظروا الأخذ والعمل بقول غيره كانهم جعلوه نبيا مرسلاً مطاعاً" هدية السلطان ص۹

"د ور وستنيو هغو مقلد ينواو مؤلفينو پر هكله زړخله افسوس دى چي كتابونه يي ډک كړيدى او خلک پرى گمان كوي چي هغوى علماء او معصوم مجتهدين دي خكه چي دوى دخلورو امامانو تقليد او معلوم مذهبونه پر خلكو لازم كړيدي او بيا يي د نورو خلكو قول اخيستل او پر هغي عمل كول ئي منع كړي دي خلک ويرولي دي نو دا سي شو لكه چي دغه امام نبي يي رالبږل شوى نبي جوړ كړى وي چي د هغه اطاعت كيږي".

همدارنگه علامه خجندي پرخپله رساله "هدية السلطان" كښي ليكي:

"وأما المذاهب فهي اراء أهل العلم وافهامهم في بعض المسائل واجتهاداتهم وهذه الأراء والإجتهادات والفهوم لم يوجب الله تعالى ولا رسوله على احد اتباعها، فإن فيها

(c) ketabton.com: The Digital Library

الصواب والخطأ. ولا صواب خالصاً إلا ما ثبت عن رسول الله صلى الله عليه وسلم وكثيرا ما ذهب الأئمة إلى مسألة فبان لهم الحق في غيرها فرجعوا عنها".

هدية السلطان ص۵

دا مذاهب د علماؤ رأيې او پرځينو مسائلو کښې د هغوی فهم او اجتهادونه دي او ددی رأيو او اجتهادونو پوهې تابعداري په هيچا باندې نه الله تعالى اونه د هغه رسول واجبه کړې ده ځکه چې پدی کښې حق ته رسيدل هم شته او خطا کيدل هم شته او حق ته رسيدل يوازې په هغو احاديثو کښې دي چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه ثابت شوي وي او د ډيرځلې امامان يوی مسألی خواته تللی دي او بيا ورته حق په بل څه کښې سنکاره شويدی نو د هغی مسألی څخه يې رجوع کړيده".

بيا علامه خجندی ليکی:

"فدين الإسلام دين واحد لا مذاهب فيه ولا طرق يجب اتباعها إلا طريق محمد صلى الله عليه وسلم وهديه".

هدية السلطان ص۲

"نو د اسلام دين يودی نه پکښې دا سی مذهبونه شته او نه پکښې دا سی طريقې چې د هغی تابعداري واجبه وي پرته

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقې او لاری څخه ".

شیخ الاسلام ابن تیمیه وائي :

"ولیس لأحد أن ینصب للأمة شخصاً یدعو إلی طریقته ویوالی ویعادی علیها غیر النبی صلی الله علیه وسلم ولا ینصب لهم کلاماً یوالی علیه ویعادی غیر کلام الله ورسوله وما اجتمعت علیه الأمة بل هذا فعل اهل البدع الذین ینصبون لهم شخصاً او کلاماً یفرقون به بین الأمة ".

مجموع فتاوی ص ۱۶۴ ج ۲۰

"هیچا ته دا روا ندي چې امت ته یو شخص وړاندې کړي او خلک د هغه طریقې ته رابلي او د هغه په طریقه باندې د خلکو سره دوستي او دښمني کوي پرته د رسول کریم صلی الله علیه وسلم څخه او نه ورته دا روا دي چې یوه خبره ورته وتاکی او په هغې باندې دوستي او دښمني کوي پرته د الله او د هغه د رسول د خبرو څخه . او امت پدی اجماع کړیده چې دا کار د بدعتیانو دی چې یو شخص یا یو کلام خلکو ته وړاندی او د امت په منځ کښې پری جدائي راوړي ".

او شیخ الاسلام ابن تیمه وائي :

"ولا یجب علی أحد من المسلمین التزام شخص معین غیر الرسول صلی الله علیه وسلم فی کل ما یوجبه او یخبر به بل کل

(c) ketabton.com: The Digital Library

احد من الناس يؤخذ من قوله و يترك إلا قول الرسول صلى الله عليه وسلم ". مجموع فتاوی ص۲۰۹ ج-۲۰

• په هيڅ يوه مسلمان باندې ديوه تاکلي شخص د مذهب تابعداري لازمه نده پرته د رسول الله صلى الله عليه وسلم د تابعدارۍ څخه په هرڅه کښې چې واجبوي ئې او يا مونږ ته خبر راکوي بلکې د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه پرته د هرچا څخه خبرې اخيستل کيږي او ځينې پرېښوول کيږي ".

علامه ابن قيم په خپل کتاب اغاثة اللهفان ص۱۲۵ ج-۱ کښې ليکي:

• و من كيد الشيطان امرهم بلزوم زى واحد ولبسة و هيئة و مشية معينة و شيخ معين وطريقة مخترعة ومذهب معين ويفرض عليهم لزوم ذلك بحيث يلزمونه كلزوم الفرائض فلا يخرجون عنه ويقدحون فيمن خرج عنه و يذمونه كأكثر مقلدة المذاهب المعينة واصحاب الطرق المتنوعة من الصوفية الخرافية كالنقشبندية والقادرية والسهروردية والشاذلية والتيجانية وغيرهم فالحذر الحذر مما هم عليه من التعصب والتقليد ".

• دا هم د شيطان د چلونو او دوکو څخه يو چل دی چې خلکو ته ئې امر کړی چې يو رنګ طريقه او لباس او يو

(c) ketabton.com: The Digital Library

معین هیئت او تګ او تاګلی شخص او د خانه جوړه شوی طریقه او تاګلی مذهب لازم وګڼی او د دی اتباع پری داسې لازمه وګڼی لکه چې د اسلام د فرائضو اتباع لازمه ده ، نو د دی طریقو او مذهبونو څخه نه وځي او څوک چې ورڅخه ووتل هغه باندې تهمت لګوي او بدې ګڼي . لکه د بیر د معینو مذهبونو مقلدین او د مختلفو طریقو والا د خرافي صوفیانو څخه لکه نقشبندیان ، قادریان ، سهروردیان شاذلیان ، تیجانیان او داسې نور . نو کوم تعصب او تقلید چې دوې کوي له دینه د بهره په کلکه و بره پکار ده ".

علامه خجندی وایي :

• فیا ایها المسلمون إذا قلدنا مذهب رجل وبلغنا حدیث الرسول المعصوم صلی الله علیه وسلم الذی فرض الله تعالیٰ علینا طاعته وترکنا حدیثه صلی الله علیه وسلم واتبعنا ذلك الرجل ومذهبه فمن أظلم منا وماعذرنا یوم یقوم الناس لرب العلمین . فمن یتعصب لواحد معین غیر الرسول صلی الله علیه وسلم ویریٰ أن قوله هو الصواب الذی یجب اتباعه دون الأئمة الآخرین فهو ضال جاهل بل قد یکون کافراً یستتاب فإن تاب فبها وإلا قتل " . هدیة السلطان ص۱۳

• نو ای مسلمانانو ! کله چې مونږ د یوه سړي د مذهب

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید وکړ او د معصوم رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیث مونږ ته ور سید ، هغه رسول چې الله تعالیٰ په مونږ باندې د هغه منل فرض کړیدی ، او مونږ پدې تقلید د هغه صلی الله علیه وسلم حدیث پریښود او د غه سړي او د ده د مذهب تابعداري مو وکړه نو مونږ نه به څوک زیات ظالم وي او په هغه ورځ به زمونږ ه عذر څه وي چې خلک به د عالمیانو رب په مخ کښی ولاړ وي نو چاچې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه پرته دیوه تا کلي شخص لپاره تعصب وکړ او داني نظر وچې دا د ده قول هغه حق ته رسیدلي دي چې په مونږ یې تابعداري لازمه ده ، نور وامامانو څخه پرته نو دا گمراه او جاهل دی بلکې کله کله دا سړی داسی کافر دی چې د توبې کولو طلب به ور څخه وشي که توبه یې وویستله سښه ده که نه نو وبه وژل شي " .

همدار نګه یو شاعر وایي :

ما الفرق بین مقلد فی دینه راض بقائده الجهول الحائر
وبهیمة عمیاء قاد زمامها أعمیٰ علی عوج الطریق الجائر

ریاض الجنة فی الرد علی اعداء السنة للشیخ مقبل بن هادی الوداعی

د هغه مقلد چې په خپل دین کښی تقلید کوي او په خپل ناپوهه او حیران مشر راضي وي او د هغه ړوند چارپای

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د نګر چې د هغه واکې د ړانده په لاس کښې وي او په کږو وږو لاړو وي ړوان کړی وي څه فرق دی .

امام ابن حزم وائي :

واهرب عن التقليد فهو ضلالة ان المقلد في سبيل الهالك

د تقليد نه وتښتـه څکه چې داګمراهي ده او مقلد د هلاکت په لاره کښې دی .

مولانای روم د تقليد په باره کښې وائي :

ګرچه عقلت سوی بالا می پرد مرغ تقليدت به پستی می چرد

منکر آن باشد که تقليدی بود دين احمد راز تحقيق بود

مثنوی

که ستا عقل هر څومره پورته الوزي خود تقليد مرغه دی لګ په ښکته څرېږي ، منکر هغه وي چې تقليد کوي د محمد صلی الله عليه وسلم دين د تحقيق راز دی .

علامه شنقيطي وائي :

« وأما مقلدوه فقد ترك النظر في كتاب الله وسنة رسوله واعرضوا عن تعلمها اعراضاً كليامع يسره و سهولته ونزلوا أقوال الرجال الذين يخطئون ويصيبون منزلة الوحي المنزل من الله » .

تفسير اضواء البيان ص ۳۵۸ ج - ۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

"د ائمه ؤ مقلدينو د الله تعالى په كتاب او د هغه د رسول په سنتو كښې نظر پرېښې دى او ددى دوار و د زده كړى څخه يې بالكل اعراض كړى دى سره ددې چې دا قرآن او حديث ډېر اسان دي او د غو مقلدينو د هغه خلكو چې خطا كيږى او حق ته رسيږي د هغوى اقوال يې د الله تعالى له لوړې دوحى درجې ته رسولي دي".

او علامه شنقيطي وائي :

" فالذين يقولون من الجهلة المقلدين هذا حلال و هذا حرام و هذا حكم الله ظناً منهم ان اقوال الإمام الذى قلدوه تقوم مقام الكتاب والسنة و تغنى عنهما و ان ترك الكتاب والسنة والإكتفاء بأقوال من قلدوه اسلم لدينه اعمتهم ظلمات الجهل المتراكمة عن الحقائق حتى صاروا يقولون هذا ".   تفسير أضواء البيان ص ٤٧ ج ٧

"نو هغه جاهل مقلدين چې وائي داحلال دي او دا حرام دي او دا د الله حكم دى پدې گمان چې د دغه امام اقوال چې دوى يې تقليد كړى دى د قرآن او حديثو په ځاى كښې ودريږي او قرآن او حديثو ته ضرورت نشته او د قرآن او حديثو پرېښوول او د هغه خلكو اقوال چې دوى يې تقليد كړې هغه كافى دى او دده دين د سالم پاتې كيدو لپاره سنه پوره دى

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی د جهل کنو تیارو د حقائقو څخه راانده کړي دي تر دې چې دوی داسې خبرې کوي »

داوسني عصر نامتو عالم سید سابق وائي :

« وبالتقليد والتعصب للمذاهب فقدت الأمة الهداية بالكتاب والسنة وحدث القول بانسداد باب الإجتهاد وصارت الشريعة هي اقوال الفقهاء وأقوال الفقهاء هي الشريعة » .

فقه السنة ص ۱۳ ج ۱

« په تقليد او د مذاهبو لپاره په تعصب باندې امت د کتاب الله او سنة الرسول هدايت ورک کړ، او دا خبره راپيدا شوه چې داجتهاد دروازه بنده ده او شريعت د فقهاؤ اقوال وګرځېدل او د فقهاؤ اقوال شريعت وګرځېده » .

هدارنګه نور ډېرو علماؤ په تقليد باندې رد ونه ليکلي دي چې د ټولو رانقلول به د لته داوږدوالي سبب وګرځي .

ډېر ناپوهه او جاهلان دا وائي چې محدثين لکه امام بخاری مسلم ، ترمذی او داسې نور مقلدين وو حال داچې داخبره بالکل غلطه ده ځکه چې محدثين مقلدين نه وو بلکې هغوې په خپلو کتابونو کښې داسې احاديث رانقل کړيدي چې هغه د څلورو مذهبونو مخالف دي ، او هيڅ يوه محقق دا ندې ليکلي چې هغوې مقلدين وو بلکې علماء وائي چې هغوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقلدين نه وو لکه چې شيخ الإسلام ابن تيميه وائي :

" اما البخاری وابوداود فإمامان فی الفقه من اهل الإجتهاد وأما مسلم والترمذی والنسائی وابن ماجة وابن خزيمة وابويعلی والبزاز ونحوهم فهم علی مذهب أهل الحديث ليسوا مقلدين لأحد بعينه من العلماء ."

مجموع فتاوی ص ۴۰ ج ۲۰

" بخاری او ابوداود په فقه کښې اماماڼوو او مجتهدين وو او مسلم ، ترمذی ، نسائی ، ابن ماجه ، ابن خزيمة ، ابويعلی بزاز او داسې نور د اهل حديثو په مذهب وو ، او په علماؤ کښې ديوه تاکلی شخص مقلدين نه وو ."

نو د اهل حديثو مذهب د عامو محدثينو مذهب دی او دا يو داسې مذهب دی چې د قرآن او حديثو په دليل ثابت ولاړ دی او اهل حديث چا ته دا نه وائي چې زمونږ د علماؤ خبره ومنئ بلکی ورته وائي چې د قرآن او د هر صحيح غير مجروح حديث چې د نسخې او تخصيص دليل پکښې نوي تابعداري وکړئ ، نو څوک چې اهل حديثو سره بغض کوي هغوي د حديثو سره بغض کوي ، او امام ابن قيم داسې خلکو ته وائي :

يا مبغضا اهل الحديث وشاتماً ابشر بعقد ولاية الشيطان

اوماعلمت بأنهم انصار دين الله والإيمان والقرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوماعلمت بأن انصار الرسو ل هم بلاشك ولا نكران
هل يبغض الأنصار عبد مؤمن أو مدرك لروائح الإيمان

القصيدة النونية

« ای اهل حدیثو سره کینه او بغض کوونکیه او هغوییته کنځلی کوونکیه ته پدی پوه شه چې تا د شیطان سره دوستی شروع کړیده » ایا ته نه پوهیږی چې اهل حدیث دالله د دین ایمان او قرآن انصار دي ایا ته پدې نه پوهیږی چې دوی بی شکه او بی انکاره د رسول الله صلی الله علیه وسلم انصار دي ، ایا داسی یو بنده دانصارو سره بغض کوي چې هغه مؤمن وي او یائې د ایمان بوی میسدلی وی .

نو اهل حدیث هغه خلک دي چې په قرآن او حدیثو عمل کوي او حدیث د رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیثو او قرآن دواړوته ویل کیږي الله تعالیٰ په قرآن هم د حدیثو اطلاق کړیدی لکه چې فرمائي ، « فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ »

" نو په کوم حدیث به وروسته د قرآن نه دوي ایمان راوړي " .

ابو محمد هبة الله بن الحسن الشیرازي وائي :

علیك بأصحاب الحدیث فإنهم على منهج للدین مازال معجماً
وما النور إلا في الحدیث وأهله اذا ما دجا اللیل البهیم و أظلما

تا ته دا پکار ده چې د اهل حدیثو سره ملګری شی ځکه چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی همېشه لپاره ددین ترجماني کوي ، او کله چې تبه تیاره شپه را وخېژي نو بیا ر ناشته دی مګر په حدیثو کښې ده او په اهل حدیثو کښې ده ".

۱ داسلام یو شاعر وائي :

تمسك بحبل الله واتبع الهدیٰ	ولا تك بدعیاً لعلك تفلح
ولذ بكتاب الله والسنن التی	اتت عن رسول الله تنجو وتربح
ودع عنك اراء الرجال وقولهم	فقول رسول الله ازکی وأرجح
ولا تك فی قوم تلهو بدینهم	فتطعن فی اهل الحدیث وتقدح
إذا ما اعتقدت الدهر یا صاح هذه	فأنت علی خیر تبیت و تصبح

* دالله په رسۍ منګولی ولګوه او د هدایت تابعداری وکړه او بدعتی کېږه مه دی لپاره چې کامیاب شې او د الله په کتاب او هغو سنتو لذت حاصل کړه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه راغلی دی نو خلاصی به وموهی او خوشحاله به شی ، او د خلکو رائې او خبرې پرېږده ځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم خبره ډېره پاکه او راجح ده . او د هغه قوم څخه مه کېږه چې د خپل دین څخه غافل دي او داسې مه کېږه چې اهل حدیثو ته بد وائې او تهمت پرې لګوي ، که ستا ټول زمانه د غسې پاک عقیده وه نو ستا سهار او بېګا به په خیر کښې وي ".

ابو محمد هبة الله بن الحسن الشیرازی وائي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

واعلى البرايا من إلى السنن اعتزى
واعمى البرايا من إلى البدع انتمى
ومن ترك الأثار ضلل سعيه
وهل يترك الآثار من كان مسلماً

په خلکو کښې اوچت او غوره خلک هغه دي چې د پيغمبر سنتو ته ځان منسوب کړي وي ، او په خلکو کښې ړانده هغه دي چې بدعاتو ته منسوب وي (مبتدعين وي) .

يو بل شاعر وائي :

لا ترغبن عن الحديث وأهله فالرأى ليل والحديث نهار

" د حديثو او اهل حديثو نه مخ مه اړوه ځکه چې رايه شپه او حديث ورځ ده "

يعنې حديث داسې پاکه او روښانه لار ده لکه چې ورځ رڼا ده . او د حديثو مقابله کښې د بل چا خبره او رايه داسې تياره او توره ده لکه شپه چې توره ده .

الله تعالى مونږ ته پدې مامور کړي يو چې د وحې تابعداري وکړو او هغه خلک چې د وحې تابعداري کوي هغوي به په دنيا کښې د ضلالت او بې لارى کېدو څخه بچ وي او په آخرت کښې به د شقاوت او بدبختى څخه نجات ومومي او هيڅ وېره او غم به پرې نه وي . الله تعالى فرمائى :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ" - البقره ۳۸

"که تاسوته زما له لوري هدايت راغي نو چاچي زما د هدايت تابعداري وکړه په هغوي به نه وېره وي او نه به غمجن وي".

او بل ځای کښي الله تعالیٰ فرمائي:

"فإما يأتينكم مني هدى فمن اتبع هداى فلا يضل ولا يشقى".

"که تاسوته زما له لوري هدايت راغی نو چاچي زما د هدايت تابعداري وکړه نو نه به ګمراه شي او نه به بدبخته شي".

پدي دواړو آيتونو کښی الله تعالیٰ د هدايت تابعدار و ته زيری ورکړچي د ضلالت، شقاوت، وېری او غم څخه به خلاص شي، او هدايت د وحی تابعداري ته ويل کېږي او وحی عبارت د قرآن او حديث څخه دي ځکه چي الله تعالیٰ رسول الله صلی الله عليه وسلم ته فرمائي:

"قُلْ إِنَّمَا أُنذِرُكُم بِالْوَحْيِ". (الأنبياء - ٤٥)

"ورته ووايه چي زه تاسو يوازي په وحی وېروم".

تفسير اضواء البيان د مخکښنيو دوه آيتونو په تفسير کښي داسي ليکي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ولا شك ان انتفاء الضلال والشقاوه والخوف والحزن عن متبعي الوحي المصرح به في القرآن لايتحقق فيمن يقلد عالماً ليس بمعصوم، لايدري أصواب ماقلده فيه ام خطأ في حال كونه معرضاً عن التدبر في كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم ولاسيما إن كان يظن أن اراء العالم الذي قلده كافية مغنية عن كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم."

تفسيراضواءالبيان ص۴۸۲ ج-۷ ص۴۸۳ ج-۷

"پدې کښې شک نشته چې د وحې د تابعدارانو څخه چې کومه گمراهي شقاوت، ویره او غم په قرآن کریم کښې نفي شوی دا د هغه چا لپاره نشي کېدای چې د یوه داسې عالم تقلید کوي چې هغه معصوم نه دی او دا مقلد نه پوهېږي چې په کومه مسأله کښې ده د چا تقلید کړېدی دا مشرۍ په هغې کښې حق ته رسېدلی دی او که خطا شوېدی په داسې حال کښې چې ده دالله تعالی د کتاب او د هغه د رسول د سنتو څخه اعراض کړېدی، خصوصاً هغه وخت چې دا مقلد گمان کوي چې ده د چا تقلید کړیدی د ده ته د هغه رأیې بس دي او د الله تعالی کتاب او د هغه د رسول سنت ته څه ضرورت نه پاتې کېږي."

نو مونږ همدا وایو چې ای خلکو راځئ د وحې تابعداري

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړو ځکه چې دوحی نه غیر بل هیڅ شی کښې هدایت نشته او وحی کښې فقط دوه شیان دی چې یو قرآن دی او بل نبوی احادیث دي ځکه چې د نبی کریم صلی الله علیه وسلم د وفات نه وروسته وحی بنده شویده او دهغه نه وروسته په امت کښې هیچا ته وحی نده شوی او نه به ورته وشي ، هرکله چې وحی نه راځی نو په امت کښې داسی معصوم څوک نشته چې دهغه ټولې خبرې دی صحیح اوحق ته رسیدلی وي بلکې دامت هرڅوک به کله خطا کېږي او په خطا به مأجوروی اوکله به حق ته رسېږي لکن مونږ باندې دچا اقوالو پسی تلل لازم ندي بلکي ناروا دي . نو په همدې ګناه مونږ باندې علماء سوء او باطل پرست خلک دول دول نومونه ږدي اوغواړي چې خلك د حق د قبول نه منع کړي .

نو ځکه امام ابن قیم وائي :

اسماء سمیتم بها اهل الحدیث	وناصري القرآن والإیمان
سمیتموهم انتم وشیوخکم	بهتانا بها من غیر ما سلطان
وجعلتموها سبة لتنفروا	عنهم کفعل الساحر الشیطان
ما ذنبهم والله إلا أنهم	اخذوا بوحی الله والفرقان
وابوا بأن یتحیزوا لمقالة	غیر الحدیث ومقتضی القرآن
وابوا ید ینوا بالذی دنتم به	من هذه الأراء والهذیان

(c) ketabton.com: The Digital Library

القصيدة النونية

هسې نوموړي دي چې تاسو په اهل حديثو او د قرآن او ايمان په امداديانو اېښي دي تاسو او ستاسې مشرانو پرې بې دليله په تهمت دا نوموړه اېښي دي ، او بيا مو دا نومونه کنځل ګرځولي دي او دا د دې لپاره چې خلک پرې متنفر کړئ ستاسو دا کار د جوګي ساحر او شيطان په څېر دی ، والله چې د اهل حديثو بله ګناه نشته مګر دا چې هغوې د الله وحې او قرآن اخيستي دی او د دې نه انکار کوي چې د قرآن د مقتضی او د حديثو نه غير د بل چا خبرې ومنی ، او هغوې د دغه دين چې تاسو يې کوئ چې هغه د خلکو رأی او باطلې خبری دي د هغه انکار کوي .

نوموړی يواځې او يواځې خلکو ته دا وايي چې د الله تعالیٰ کتاب ومنئ او د الله تعالیٰ د رسول محمد صلی الله علیه وسلم احاديث ومنئ او دا خبره د اسلام د دښمنانو باندې ډېره بده لګېږي نو بيا ور سره څه دليل نوي نو کله وايي چې دا وهابيان دي او کله وايي چې دا مذهب نه مني او کله څه او کله څه وايي او په دې نومونو غواړي چې خلک له حق څخه بند کړي او د صحيحې عقيدې او صحيح دين څخه يې متنفر کړي ، موږ وايو چې موږ مؤمنان او مسلمانان يو يواځې قرآن او حديث

(c) ketabton.com: The Digital Library

متو اود قرآن او حدیثو خلاف خبره چې د هرچا وي مونږ يې منلو ته تیار نه یو نوکه دغه رنګه خلکو ته تاسي وهابيان وائي نو وهاب د الله نوم دی او مونږ د الله بندګان یو نو مونږ بیا وهابيان یو لکه چې یو شاعر وائي :

إن كان تابع احمد متوهباً — فأنا المقر بأ ننى وهّابي

انفي الشريك عن الإله فليس لي — رب سوى المتفرد الوهاب

لا قبة ترجى ولا وثن و لا — قبر له سبب من الأسباب

كلا ولا حجر ولا شجر ولا — عين ولا نصب من الانصاب

ايضا ولست معلقا لتميمة — اوحلقة اودعة او سناب

لرجاء نفع اولدفع بلية — الله ينفعنى و يدفع ما بي

والابتداع وكل امر محدث — في الدين ينكره اولوا الالباب

أرجو بأني لا أقاربه ولا — أرضاه ديناً وهو غير صواب

ترجمه : که د محمد صلی الله علیه وسلم تابعدار وهابی وي نو زه پدې اقرار کوم چې زه وهابي يم زه د الله تعالی نه شریك نفي کوم نو د يواځي وهاب رب نه سوا زما بل رب نشته نه د کومې کومبزی نه امید کېدای شي او نه د کومې درګاه نه او نه کوم قبر د اسبابو څخه ورته سبب جوړېدای شي . همدارنګه نه د کومې تیګې نه او نه د کومې ونې نه او نه د کومې چینې نه او یا بلې درګاه نه د فایدې امید کېدای شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه نه زه تعویذ ترم او نه کوم بند ترم او نه څه غابن غاړه کښې اچوم دی لپاره چې کوندی څه فائده به راته ورسوي او یا به راڅخه څه مصیبت لیرې کړي ، بلکې یوازې الله ماته نفع رسوي او ماڅخه تکلیف لیري کوي ، هرنوی کار نه او په دین کښې له بدعت نه د عقل خاوندان انکار کوي زه امید لرم چې داسې بدعانوته به نه ز ه نږدې شم او نه به ورته دبن ووایم ځکه چې دا کارونه حق ندي بلکې باطل دي

ابو بکر بن عیاش وایې :

« اهل الحدیث فی کل زمان کأهل الاسلام مع اهل الادیان »

المیزان الکبری للشعرانی ص۵۷ ج ۱ .

اهل حدیث په هره زمانه کښې داسې دی لکه اهل اسلام چې د نورو ادیانو تابعدارو سره فرق لری »

امام شافعی وایې :

« اهل الحدیث فی کل زمان کالصحابة فی زمانهم »

المیزان الکبری للشعرانی ص ۸ ج ۱ .

اهل حدیث په هره زمانه کښې داسې دی لکه صحابه چې په خپله زمانه کښې وو » .

(c) ketabton.com: The Digital Library

داختلاف په وخت کښې

د حل لاره

هرکله چې د مؤمنانو ترمنځ کښې اختلاف پیداشي نو د حل لاره يې داده چې په قرآن او حديثو يې فيصله کوي.

الله تعالٰی فرمائي:

"يَا اَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَاَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ وَاُولِي الْاَمْرِ مِنْكُمْ فَاِنْ تَنَازَعْتُمْ فِيْ شَيْءٍ فَرُدُّوْهُ اِلَى اللّٰهِ وَالرَّسُوْلِ اِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ ذٰلِكَ خَيْرٌ وَّاَحْسَنُ تَاْوِيْلًا".

(النسا - ۵۹)

"ای مؤمنانو! دالله ومنئ او دالله د رسول ومنئ - او دامیرانو چې ستاسو نه وي، که ستاسو په څه شي کښې اختلاف پیداشو نو هغې رجوع الله او هغه رسول ته وکړئ که تاسي په الله او د قیامت په ورځ ایمان لرئ، دا تاسو لپاره ښه او ډېره غوره ده د عاقبت په نسبت".

الله تعالٰی فرمائي چې که تاسو په الله او د قیامت په ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایمان لري نو د اختلاف په وخت کښي الله او دهغه رسول يعني دالله کتاب او نبوي احاديثو ته رجوع وکړئ که په رښتيا مومن ياست. دالله کتاب او د هغه د رسول سنت و منل هيڅکله به زمونږ ترمنځ اختلاف پاتي نشي ، اختلاف د صحابه وُ ترمنځ هم پيښيده . لکن کله به چي هغو ته د الله تعالی دکتاب او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو څخه دليل وويل شو هغوي به دخپلو او ياد بل چا رايو او اقوالو پسي نه تلل بلکي د دليل تابعداري به ئې کوله لکه د مثال په توګه :

کله چي رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شو نو اوله خبره دا وه چي عمر رضی الله عنه وويل دا به څوک نه وائي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شو لکه چي دا واقعه محدثين او مؤرخين داسي را نقلوي :

"عن ابي هريرة قال : لما توفي رسول الله صلی الله علیه وسلم قام عمر بن الخطاب فقال ان رجالاً من المنافقين يزعمون أن رسول الله صلی الله علیه وسلم قد توفي وأن رسول الله صلی الله علیه وسلم والله ما مات ولكنه ذهب إلى ربه كما ذهب موسى بن عمران فقد غاب عن قومه اربعين ليلة ثم رجع إليهم بعد أن قيل قد مات ووالله ليرجعن رسول الله صلی الله علیه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

كما رجع موسى فليقطعن ايدى رجال وأرجلهم زعموا أن رسول الله صلى الله عليه وسلم مات .

السيرة النبوية لابن هشام ص ۳۰۵ ج ـ ٤

* ابو هريرة رضي الله عنه وائي چي كله رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شونو حضرت عمر رضي الله عنه ودرېده او ولاړ ويل: ځينې منافقان داګومان کوي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شو حال داچې په الله قسم دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شوی ندی لکن هغه خپل رب ته تللی دی لکه څنګه چې موسی بن عمران عليه السلام تللی ؤ هغه دخپل قوم څخه څلويښت (٤٠) شپې غائب ؤ او بيا ورته را واپس شو، او په الله قسم دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم به بيا داسې بېرته راځي لکه څنګه چې موسی عليه السلام راغلی ؤ نو د هغو خلکو لاسونه به غوڅ کړي چې وائي: رسول الله وفات شوی دی" .

لکن حضرت ابوبکر رضي الله عنه چې کله خبر شو نو د رسول الله صلى الله عليه وسلم دليدلو لپاره د عائشې رضي الله عنها کور ته ننوت او کله ئې چې وليد چې هغه وفات شوی . . . . نو بيا راووت او حضرت عمر رضي الله عنه ته ئې وويل: چپ شه؛ هغه چپ نشو بيا ابوبکر رضي الله عنه خلکو ته مخ کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

او حمد و ثنائ وروېله بيائي وويل :

« يا ايها الناس إنه من كان يعبد محمداً فإن محمداً قد مات ومن كان يعبد الله فإن الله حي لا يموت » .

« اى خلكو که چا د محمد صلى الله عليه وسلم عبادت کاوه نو محمد صلى الله عليه وسلم وفات شو او که چا د الله عبادت کاوه نو الله ژوندى دى او نه مرکېږي » .

بيائي دا آيت ولوست :

« وما محمد إلا رسول قد خلت من قبله الرسل أفإن مات او قتل انقلبتم على اعقابكم ومن ينقلب على عقبيه فلن يضروا الله شيئاً وسيجزى الله الشاكرين » . آل عمران - ۱٤٤

« محمد ندى مګر رسول دى له ده نه مخکښى رسولان تېر شوېدي . اياکه مړ شو او يا ووژل شو نو تاسو به وروسته ګرځئ ؟ او څوک چي وروسته وګرځېده (مرتد شو) نو هېڅکله الله ته ضرر نشي رسولى او ژر دى چي الله به شکر کوونکو ته بدله ورکړي »

نو کله چي عمر رضى الله عنه دا آيت واورېده نو حيران شو او په ځمکي را پرېوته او وئي ويل :

« عرفت أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قد مات » .

(c) ketabton.com: The Digital Library

"زه پدې پوه شوم چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شوېدی".

عمر رضی الله عنه چې کله آیت واورېد سو سمدستي د خپلې رائې او قول څخه وګرځېد او دلیل ته تسلیم شو او د او سنیو رندو مقلدینو غوندې يې ونه ويل چې د دې مطلب دادی او یا هغه دی، هېڅ تأویل او تحریف يې پکښې ونکړ بلکې خپله خبره يې پرېښوده.

همدارنګه بل خلاف د صحابه ؤ منځ کښې دا راپیدا شو چې رسول الله صلی الله علیه وسلم چېرته ښخ کړو، ځینو ویل چې مسجد کښې يې ښخوو او ځینو ویل چې خپلو اصحابو سره يې ښخوو، ابوبکر رضی الله عنه وویل:

"إني سمعت رسول الله صلی الله علیه وسلم يقول: ما قبض نبي إلا دفن حيث يقبض".

السيرة النبوية لابن هشام ص ۳۱۶ ج ۴

"ما رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه اورېدلي دي چې: هر نبي چې مړ شوېدی نو هغه ځای کښې ښخ شوی کوم ځای کښې چې د هغه روح قبض شي".

نو کله چې حدیث بیان شو او دلیل پیدا شو نو ټول له خپلې رائې څخه وګرځېدل او حدیث يې ومانه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د حکم مقابل کښې د رایې منل ګمراهي ده

الله تعالی فرمايي :

«وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا»

(الاحزاب - ۳٦)

«او هیڅ یوه مؤمن سړي او مؤمني ښځې ته دا روا ندی چې کله الله او د هغه رسول فیصله وکړي نو هغوی ته دی د خپله ځانه څه اختیار وي او هغه چاچې د الله او د هغه د رسول نافرماني وکړه نو بې شکه ګمراه شو په ښکاره ګمراهي سره».

نو د قرآن او نبوي احادیثو په مقابل کښې بیا د مؤمنانو دا اختیار نشته چې خپله او یا د بل قول او خوښه وړاندې کړي بلکې که دا کار چا وکړ هغه به لوی بد بخته او

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوګمراه وي .

همدا رنګه عوف بن مالك الأشجعي وائي :

« قال رسول الله صلى الله عليه وسلم تفترق امتي على بضع وسبعين فرقة اعظمها فتنة قوم يقيسون الدين برأيهم يحرمون به ما احل الله ويحلون به ما حرم الله .

اعلام الموقعين ص۵۳ ج-۱

« رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دی : زما امت به په څه د پاسه اويا (۷۰) دلو وويشل شي ، په ټولوکښي دلوی فتني والا به هغه قوم وي چي دين په خپله رايه قياسوي د الله حلال به پري حراموي او الله چي څه حرام کړي هغه به حلالوي » .

رسول الله صلى الله عليه وسلم مخبر صادق دی رښتيا هم هغه څوک چي دخپلی رائې اوخواهش پسي تللی دي د ډېرحرام يې حلال کړيدی او د ډېر حلال يې حرام کړيدي اودا تحريم او تحليل په حنفي فقهاؤکښي د ډېر زيات دی هرڅه کښي يې له څانه تقسيم کړيدی چي دا حلال دي اودا حرام دي اودا مکروه دی ، دا فرض دی اودا سنت دي ، دا مستحب دی اودا مباح دي ، حال داچي اکثره داسي وي چي هيڅ دليل پري نوي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

مالك بن مغول وايي چي ما ته شعبي وويل:

«ما حدثوك هؤلاء عن رسول الله صلى الله عليه وسلم فخذ به وما قالوا برأيهم فألقه في الحش».

رواه الدارمي

«د غه خلکو که تاته د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه حديث بيان کړ نو واخله او که په خپله رايه يې وويل نو د قضاء حاجت په ځای (بيت الخلاء) کښې يې وغورځوه».

ابوبکر رضي الله عنه وائي:

«اي أرض تقلني وأي سماء تظلني إن قلت في آية من كتاب الله برأيي او بما لا أعلم».

اعلام الموقعين ص ٥٣ ج-۱

«کومه ځمکه به ما بار کړي او کوم اسمان به په ما سيوری وکړي که ما د الله د کتاب په يو آيت کښې له ځانه خبره وکړه او يا مې داسې څه وويل چي زه پرې نه پوهيږم».

عمر رضي الله عنه وائي:

«السنة ما سنه الله ورسوله صلى الله عليه وسلم لا تجعلوا خطأ الرأي سنة للأمة».

اعلام الموقعين ص ٥٤ ج-۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

سنت هغه دي چي الله تعالیٰ او د هغه رسول صلی الله علیه وسلم

مونږ ته بیان کړیدی تاسو د نورو خلکو د رأیي خطاء

دامت لپاره سنت اولاره مه جوړ وئ".

عمر رضي الله عنه وائي:

"اتقوا الرأی فی دینکم".

اعلام الموقعین ص ۵۵ ج ۱

"تاسو په خپل دین کښی له رأیي څخه ووېرېږئ".

همدارنګه عمر بن الخطاب رضی الله عنه وویل:

"أصحاب الرأی اعداء السنن اعيتهم الأحاديث ان يحفظوها وتفلتت منهم ان يعوها، واستحيوا حين سئلوا أن يقولوا لا نعلم فعارضوا السنن برأيهم فإياكم وإياهم".

اعلام الموقعین ص ۵۵ ج ۱.

"د رأيي خاوندان د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو دښمنان دي دوی د حدیثو یادولو ستړی کړل (یاد يې نه کړل) او دوی ونه ساتل (یاد يې نه کړل) نو ورڅخه وتښتېدل او دا ورته شرم ښکاره شو چي کله ورڅخه پوښتنه وشي او ووائي چي مونږ نه پوهېږو، نو پخپله رأیه يې د سنتو خلاف وکړل نو تاسو دغسي خلکو څخه ځان وساتئ".

(c) ketabton.com: The Digital Library

ريښتيا هم هغه چې په اوسني عصر کښې کوږ هغه علماء چې د خپل خواهش او د رأيې تابعدار دي دا ور ته شرم او عار ښکاري چې کله ورځنې پوښتنه وشي او دوي ووايي چې مونږ نه پوهيږو نو بې علمه فتوی یې خلکو ته ورکړي او زیات خلک یې د الله تعالیٰ د لارې او غوره شوي دين څخه بل لور ته روان کړل او س ورته دا عار ښکاري چې د حق تابعداري وکړي او د صحيح حديث لپاره خپله خبره پريږدي نو دين څخه یې داسي یو شي جوړ کړي چې د خپلې غوښتنې او خپل خواهش تابع یې کړ فضلوا وأضلوا خپله هم ګمراهان شو او نور خلک یې هم بې لارې کړل.

همدا رنګه عبد الله بن مسعود رضي الله عنه وويل:

تاسو باندې به وروستي کلونه د تېرو نه ډېر بد تر راځي بيا یې وويل چې ستاسو غوره خلک او علماء به له منځه لاړ شي (وفات به شي) بيا یې وويل:

«ثم يحدث قوماً يقيسون الأمور برأيهم فيهدم الإسلام» اعلام الموقعين ص ٥٧ ج ١

«بيا به داسي خلک پيدا شي چې ټول د دين کارونه به په خپله رايه قياسوي او اسلام به نړوي».

(c) ketabton.com: The Digital Library

علی رضی الله عنه وائي:

«لو کان الدین بالرأی لکان اسفل الخف اولی بالمسح من اعلاه وقد رأیت رسول الله صلی الله علیه وسلم یمسح علی ظاهر خفیه»

رواه ابو داود.

«که دین په رایه او خپله خوښه وای نو د موزی لاندی طرف به د پاس طرف نه د بڼ د مسحې وړ ؤ حال داچې ما رسول الله صلی الله علیه وسلم لیدلای ؤ چې د موزو د پاسه طرف باندې به یې مسحه کوله».

نو علی رضی الله عنه هم په رایې رد کوی. او وائي چې که دین په قیاس او خپله خوښه وای نو زما په نزد په کار دا وه چې مسحه انسان د موزی په لاندینۍ برخه کولای او رسول الله صلی الله علیه وسلم د موزو د پاسنۍ برخې باندې مسحه کړیده.

نو مونږ یې هم په پاسنۍ برخه کوو او خپله خوښه او قیاس پریږدو.

عبدالله بن عباس رضی الله عنه وائي:

«من قال فی القرآن برأیه فلیتبوأ مقعده من النار»

اعلام الموقعین ص۵۹ ج-۱.

(c) ketabton.com: The Digital Library

«چاچې په قرآن کښې په خپله خوښه او رأيه خبره وکړه نو ځانته دې د اور نه ځای جوړ کړي».

همدارنګه نور صحابه کرام رضوان الله عليهم هم د رأيې او قياس رد کوي نو مسلمانانو ته دالازمه ده خصوصاً علماؤ ته چې کله په يوه ديني مسئله کښې ورځنه پوښتنه وشي نو که د قرآن او حديثو نه ورته د هغه مسئلې په هکله څه معلومات وُد هغې مطابق دې جواب ورکړي او که نه ورته ودې وائې چې زه نه پوهيږم او ديوه بل عالم څخه پوښتنه وکړه ځکه چې دا عيب ندی چې يو څوک ووائي: زه نه پوهيږم لکن دا يولوی عيب دی چې بې علمه فتوی ورکړي نو ځان هم دهلاکت کندې ته د غورځوي او نور خلک هم ګمراه کړي .

سبحنك اللهم و بحمدك اشهد ان لا اله الا أنت استغفرك و أتوب إليك

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول ﷺ

تاليف

أبو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

هذه الطبعة

تمت بإشراف المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد

بالبديعة والصناعية الجديدة

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول ﷺ

تاليف

أبو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

سنة الطبع ١٤١٩هـ

طبع على نفقة أحد المحسنين
غفر الله له ولوالديه ولجميع المسلمين

The Cooperative Offices for Call & Guidance at Al-Badiah & Industrial Area
Under the Supervision of the Ministry of Islamic Affairs Endowment Guidance & Propagation
P.O. Box: 24932 Riyadh 11456 - K.S.A. (Al-Badiah) Tel.: 4330888 (Four Lines)
(Industrial Area) Tel.: 4303572 - Fax: 4301122

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library